

NO VULL SÉ MÉS NANO

(Surt ploran desconsoladamen: Ai! ui!. Para en séc i torcan-se les llàgrimes diu.)

No, no i mil vegades no. O io creixo dos pams abans de Pasqua o me'n vaig al moro! Voto al rei de la Vila! ¿Qué s'han pensat?

5 Ara, ara mateix m'acaben de doná carabassa. A mi, a Pasqualet Caliu i Verderol, fusté d'ofici i amo de San Pere, donar-me carabassa a mi! ¡Ah, pos! Bé, vaiga, s'ha acabat, hai de créixe dos pams d'aquí a Pasqua perquè no vull sentir-me més que no arribo a la mida. Com si.l sé baixotet fos un crimen ¿Que acàs lo sé menut impedix sé bon pare de família?

10 Estic determinat a tot. M'han dit que per a créixe és bo l'oli de fetge de bacallà, la Emulsió Scot, l'oli de Geve (que en este no hi crec, pues los que.l fan...), los hipofosfitos, les píldores Pink, la ferritja de sopes, les pastilles Valda, lo vi de vial, lo Rubinat, l'aigua de Vichi, la de Carabanya; de tot, de tot pendré. Hasta.m faré banys d'assiento de petrólio refinat.

15 Si no.m prova res de tot això, faré lo que m'han dit que diu que és mol bo: estar-me dos semanas en los peus ambutits dins d'una petroliera plena de terrafem i ossos del corpó asmicolats. Sí, hu faré, i pendre caldo de mànic d'astarinyinadora bullit. Perqué això no pot aná, és veritat, sóc massa nano.

20 S'ha acabat, lo d'esta tarde no.m passarà més. Hai pres la heroica resolució. Per a Pasqua estaré en disposició de sé cabo de gastadós, més, més alt que Pacrú. Per a Pasqua los asseguro que Teresina, la meua prenda adorada, lo meu pitxonet del cor estimat, la meua garrida Teresina me darà.l sí. I mos casarem. I anirem de viatge, i... i... Ai! Ui!

25 (Torna a plorá.) Pero i si no creixo? Si a pesar de tot lo que.m face me quedo nano?

¡Quin món! Pos que no sóc simpàtic, no sóc ben guapet? Mireu-me quina caiguda d'ulls; I.l nas? I esta boqueta? I estos... bé, bueno. Pero sóc nano. I això és una desgràcia.

30 Pero calla (Pegan-se un cop al fron.), quan hai entrat, lo sinyó Quico Marranya m'ha dit que Roberto era a buscá un remei per al meu mal. Ai Déu meu, si fos veritat...

- Roberto! (Cridan.), Roberto! A on ets? Tens lo remei? Vine, vine, trau-me de la mar de penes en qué estic. Porta'm allò que diu lo sinyó Quico.

(Surt correns Roberto en un paquet llerg, salta a l'escenari i s'abracen; ve

sofocat i en pantaix de temó.)

5 **Roberto.** Maraguai, aquíestic. L'hai robat. Té, vinc de casa de la gitana, no me'l volia doná, io l'hai pres. Diu que creixeràs al momén dos pams lo menos. Té, prova-hu i vés-te'n de seguida a l'Angel que està Teresina. Motet, vés i caseu.s. Adiós, adéu.

(S'abracen i se'n va correns saltan de l'escenari avall.)

10 **Caliu.** (Agafa.l paquet.) Ai Déu meu, que feliç sóc. Ara mateix les abraçaria a totes, a totes, amb bona fe. A vore, a vore? Aquí està.l remei. Ia no siré nano. (Obri.l paquet.) Déu meu. Recontra, me cago hasta en los conductós de tramvia. Vaia un remei! Pillos, tots se'n burlen. Per això ha fugit correns.

Pero espera't, me les pagaràs, maraguai del dimoni, me les pagaràs.

Pero... vaig a vore a Teresina. O.s casa en mi tal com sóc o... o... me casaré en quansevol de vostés. En vosté mateix. (Per una de la primera fila.) Li faig lo pes, sinyoreta? Tan s'estima, veritat, que sigue nanet, eh?

15 Bueno, pos quedem així.

Bona nit.

Telon

ANCARA.N QUEDEN DE TONTOS O UN PEGOT APROFITAT

PERSONATGES

ROBUSTIANO CALIU I PAMCOT, pegot

PERET RUELLA, sinyoret

RAFEL DE PACRÚ, paigés

5 MANEL DE LLEPOLIES, íd.

Època actual

L'acció a la terra dels ximpls, propet de Tortosa.

ACTE UNIC

L'escena representa una sabateria de tres i no res. A un costat un baciol en aigua. Damunt la tauleta un quinqué en pantalla verda i sabatots vells escampats per terra.

5 Al mig l'escena un cofí vell. A un racó una tauleta petita de minjá en calaix. Penjat a un dels panys de paret un forc d'all sense alls i una capçana grossa. Si pot sé hi haurà penjat també un quepis de polisson i un sabre. Tamburets i cadires velles.

ESCENA I

10 Robustiano

A l'alçar-se.l telon apareix sentat a la tauleta, posades les ulleres, pican fort en un martell a una sabata.

Als pocs moments llança.l martell i la sabata i alçan-se d'una revolada diu enfadat.

15 **Robustiano.** *Al diablo las retapas, tacons i medias suelas. Estoy ya cansat de trabajar con tan poco profit. Miren que és cas. Desde que me quitaron la porra de guardia, nada me ha ido dret. Soy muy desgraciat (Beu en lo porró.) He pasado mas que.l cànem.*

20 *Primero padecí los antruperios com mi suegra. Cuando creia estar descansat perquè murió de un tip de caragolets, arreplegué yo la pigota y me quedé con la cara como un notario de panolla que no hay mas que demaná. Después un dia que conseguí vender dos libras de unguento para curar pruñones, toqué quartets y como, y no lo digo por alabarme, me gusta el mam, (Beu.) cogí un perdigón y por poco me hago la piel.*

25 *Al poco tiempo me volví a casar por segundas nucas y a los quince dias se me marchó mi mujer con un carabinero y en compañía de 33 duros y dos flassadas que tenia a la lleixa del armario (Plora. Después beu.) Vaya, que soy el rigor dels desdixats. Siempre treballan y siempre con sed (Beu.) y a penas llevando calçotets. (Desesperat.) Que un hombre de mi valia sea tan desgraciat solo se comprén en este país!.*

30 *Jo sé hacer gabias. Curo el mal de masclí. Arreglo casamientos. Pongo medias*

suelas y adresso tacones. Ensenyo a tocar l'acordeon. Sé conocer si los verderoles y cadarneras són mascles o femellas y sé tocar la guitarra. Pues a pesar de todas estas habilidades no he podido nunca hacerme un fart de freixura de corderito en samfaina que és lo que me gusta más de món.

5 *Ni cuando era guardia de la porra lo pude conseguir. Pero... ya se ha acabat. Quiero que se acabe de un modo u otro la miseria. Y bien mirat padezco porque soy un tonto del panerote. Nada que se acabó. Desde hoy me vuelvo brujo y me voy a dedicar al oficio de mi mujer. Como ella haré las cartas y diré la buena ventura y explotaré a los simples que caigan en mis mans. Con que ya lo saben.*
 10 *Sea como sea quiero hacerme con quartets. ayer ya dí el crit, ya lo saben mols. Con el primero que hoy venga voy a hacer la prueba. Mucho serà que no caiga algun siboque a quien pueda hacer pagar los platos trencats.*

(De dins Peret.)

-¡Ave!

15 - *A que va que se ha presentado el cas? Au! pues por mi no quedará. Ia quedará ben llest. Con tal sea hacer calés, haré diabluras.* (S'assenta a la tauleta i treballa, pero desa.l martell i agafa les cartes.)

(De dins Perot.)

- Ave, se pot passá?

20

ESCENA II

Robustiano i Peret

Robustiano. Adelante quien sigue. (Entra Peret.)

Peret. M'han dit que vosté...

Robustiano. Sí home sí, no l'han enganyat.

25 **Peret.** És que...

Robustiano. *Ni esque ni esca, le digo que sí.*

Peret. Vorà, jo voldria...

Robustiano. *Sea lo que sea, con tal yo gane algo, pida usted.*

- Peret.** No, si no pido.
- Robustiano.** *Cómo que no? Usted no...? (S'alça.)*
- Peret.** *Solo queria saber si per aquí vive.*
- Robustiano.** Aquí no vive ningú, porqué yo casi que soy un difunt.
- 5 **Peret.** És que buscava...
- Robustiano.** *Un buen sapatero?*
- Peret.** No senyó
- Robustiano.** *Quiere aprender l'acordeon? Busca una gàbia a medida?*
- Peret.** *No, busco (En misteri.)... una mujer.*
- 10 **Robustiano.** *Ah! mi mujer? Pero señor, con quien me casé? Ha hecho tard germà, fa unos dias se escapó con un galipau*
- Peret.** Qui, la Rosa?
- Robustiano.** Rosa? Ja te daran Rosa; és més negra que l'astalzin, *tiene la cara ratada com un ralladó de pan.*
- 15 **Peret.** No mos entenem.
- Robustiano.** *Pero que pide si se puede saber (Anfadat.)*
- Peret.** Como no me deja esplicá.
- Robustiano.** *Andando, esplíquese usted.*
- Peret.** (En misteri.) Vosté és persona de confiança.
- 20 **Robustiano.** *No le cale decir atre que en tems fuí policero durante tres años, cuatro meses y 16 días, vea usted.*
- Peret.** Pues de primera. Jo busco, sabe? si és veritat que a la meva novia que viu aquí davan, la ronda un atre. M'antén? Com vosté treballa a la vora de la porta, sap?
- 25 **Robustiano.** (Sén un gran crit.) Bendita sea la hora que has entrat las puertas

d'esta casa. Joven, has tenido sort. Pero escucha abans. Tienes quartets?

Peret. Eh?

Robustiano. *Si tienes quartets ahora mismo sabràs todo lo que vulgues pues te participo que sóc brujo.*

5 **Peret.** Ah, sí?

Robustiano. Sí, (A part.); *ahora és la meua. (A Peret.) Quiere magia negra? blanca? Quiere que le haga las cartas? Quiere que li diga la buena ventura? Quiere hablar ahora mismo con su difunta padrina?*

Peret. Difunta padrina? Ara acabo de sopá en ella.

10 **Robustiano.** *Bueno pues, con su abuela o con quien quiera, porque yo puedo hablar con los difuntos, y de paso andevinar cuanto convenga, y lo hago baratet.*

Peret. Si m'havia d'andeviná lo que li preguntaria sóc capaç de donar-li tretze rals que tinc arroplegats a la vidriola.

Robustiano. *Poco és, pero adelante. Qué quieres que t'andevine?*

15 **Peret.** Quien és lo guapo que ronda a la meua Rosa, a la meua prenda ansucrada, a la rateta meua, a la... la...

Robustiano. Bueno, lo sabrà tot. Pero abans conteste. Es temorico?

Peret. Ai, només me fan temó les rates, lo demás no hu sé.

20 **Robustiano.** *Pues vaya a buscar los rals i d'aquí un quart, vuelva. Yo entre tanto lo prepararé tot para hacer la operació. Ah? Además de la vidriola ha de traer una gallina negra y una lliura de fideus.*

Peret. Eh?

Robustiano. *Sí señor, como lo dic, que sinó no tindrà virtut la conchura.*

Peret. I me hu andevinarà?

25 **Robustiano.** *Todo y aun més.*

Peret. I la gallina té de sé per força negra?

Robustiano. *Bueno, con tal sea gorda ya ho arreglarem.*

Peret. Pues, hasta luego.

Robustiano. Bueno.

Peret. Andosié (Mutis, se'n va.)

ESCENA III

5 **Robustiano i Pacrú**

Robustiano. *Vat aquí el primer siboc que ha caído a la lloseta. Y no será el rader. Porque el mundo está lleno de tontos. Bueno por de pronto me han caído treze rals, una gallina y una lliura de fideus. Ole, ole.* (Salta i balla.)

10 (Entra desesperat Pacrú en les mans a les galtes que durà embolicades en un mocadó blanc. Diu, cridan.)

Pacrú. Dos, sinyó Robustiano, dos, avui són dos.

Robustiano. Dos gallines?

Pacrú. Dos dimonis ancesos. Dos quixals que m fan rabiá. Lo del seny y un que ancara me'n quedava de llet.

15 **Robustiano.** (Li mira la boca.) *Pero que haces san cristià con esta boca tan desarreglada?*

Pacrú. Pues, per això vinc per a qué me l'arregle. Vosté que sap tantes coses.

Robustiano. *Tienes quartets?*

20 **Pacrú.** Eh?

Robustiano. *Sí, hombre, en este món ya me he desenganyat. Ya no quiero hacer res. Total tres quinzets per l'amor de Déu.*

Pacrú. Home, per tan poc.

Robustiano. *Te gusta l'aiguarent d'herbes?*

25 **Pacrú.** Mol

Robustiano. *No tanto como a mi. Pues mira, voy a darle el remei para tu mal.*

Pacrú. Vinga, que si hu ancerta...

Robustiano. *Pero no querràs hacerlo.*

Pacrú. Tot lo que mane.

5 **Robustiano.** *Bueno, pues. Quítate això (Pel mocadó.) Así. (Agafa la capçana, la posa a.n terra i diu.) Ahora vas a hacer tres vueltas la figuereta mientras yo diré una oración que sé muy buena.*

Pacrú. La figuereta?

Robustiano. Sí, tres vegades.

10 **Pacrú.** (Decidit.) Bueno, hu provaré. (Va per fé la figuereta i pega patada a la tauleta i hu tomba tot.)

Robustiano. (Cridan.) *Ei, ei! Alto! que mis chismes valen quartets.*

Pacrú. Perdone pero com no sóc titerero, sap?

Robustiano. *A que va que te ha calmat el dolor?*

15 **Pacrú.** Algo sí que és veritat.

Robustiano. *Pues ya hay bastante. Ahora vete a la taberna del Anton y trae libra y media d'aiguardent d'herbes y después te diré que has de hacer.*

Pacrú. I.m curará?

Robustiano. De repén.

20 **Pacrú.** Pos andosié (Mutis marxa.)

ESCENA IV

Robustiano i Llepolies

Robustiano. *Olé, olé y olé. Hoy comienso a hacer el negocio padre. Viva gallina, rals, aiguarden d'herbes. Robustiano, hoy sacas el vientre de polleguera.*

Bueno. Entre mientras arreglem el cuarto para cuando venga el de la Rosa. Pondré aquí los trapos negros, que guardo d'aquel taütero? y encenderé unos candeleros y viva la Pepa!

5 (Va traen unes quartines negres y les posa, mentres va dien.) *Robustiano eres un grande hombre. Aún tendràs quartets. Bueno ya està preparat. Pero me falta un Secretario como a los que hacen juegos de mans, para que haga los trons i llampecs. Pero ya veremos.*

(Entra Llepolies en una gallina i una paperina de fideus.)

10 **Llepolies.** *Hola, sinyó Pepot. L'amo m'anvia que li done estos atsimboris. Ara hi torno. Qui se li ha mort que posa estos draps?*

Robustiano. *Esto? No hagas cas. Lo he puesto así para que no se tiñen. Además sirve de adorno. Oye tú.*

Llepolies. *Qué vol?*

Robustiano. *Que tal és el teu amo?*

15 **Llepolies.** *Com vol dí?*

Robustiano. *Si es hombre.*

Llepolies. *Eu... vaia una pregunta. Io tal me penso. Du pantalons.*

Robustiano. *Pues que tu crees que todos los que llevamos pantalons somos eso?*

Llepolies. *No l'antenc.*

20 **Robustiano.** *Quiero decir si tu amo es capaz de pegar a alguien, de darle una paliza a uno.*

Llepolies. *Això sí que no. És mol fava.*

Robustiano. *Ya me lo pensaba. Pues siendo así no voy a contentarme con treize quincets.*

25 **Llepolies.** *Qué diu?*

Robustiano. *Nada, yo me entiendo.*

Llepolies. *Este tipo no hi és tot. Bueno, vol res més?*

Robustiano. No, nada, pero calla, espérate que te daré una propina. (Se'n va dins)

Llepolies. Quina.n deu tramá. És segú que este tio vol fer-li alguna mala passada al desgraciat del meu amo. Per lo que pugue sé estaré a l'eco. Vorem.
(Surt Robustiano.)

5 **Robustiano.** Toma aquí tens. Un cigarrito.
(Un caliquenyo.)

Llepolies. Això era la propina? Vaigue i ascanye's vosté, tio pegot. (Mutis anfadat.)

Robustiano. *Es un muchacho muy mal criat.*

10

ESCENA V

Robustiano i Pacrú que entra en una botella.

Pacrú. Aquí està l'aiguardén.

Robustiano. *Es bueno?*

15 **Pacrú.** Del milló.

(Robustiano li agafa la botella i beu un llarg trago.)

Pacrú. Ei, ei, que s'hi adorm. Mire que no.n quedarà per al remei.

Robustiano. *No tengas miedo que todo lo arreglarem.*
(Torna a beure.)

20 **Pacrú.** (Li pren la botella.) Lo que io li arreglaré siran les costelles si torna a tastar-ne una gota. Acabem que n'hem de fé en això? (Per l'aiguardén.)

Robustiano. *Pues... beber-nos-lo.*

Pacrú. Home, per a.n este viatge no.n calia sentí de la taverna.

Robustiano. *Yo te diré. Te hacen o no te hacen mal ahora los quixales?*

25 **Pacrú.** Ara com ara, no.

Robustiano. *Lo ves? Pues ya sabes el remei. Que te hacen mal, pues me traes una botella d'aiguardén, me la bebo y ya estàs curat.*

Paciri. Guapo! Vaya un remei. Io que de mal de quixals ne sóc tan ampedé hauria d'està sempre aquí miran com vosté beu.

5 **Robustiano.** *Hombre, ancara no lo he dicho tot.*

Paciri. Pos acabe d'una

Robustiano. *Vayamos a pams. En barata que yo te cure tot lo teu mal quieres hacerme un favor?*

Paciri. Això no hu cal dí, ei! segons lo que.

10 **Robustiano.** *Pues vas a ayudarme en una operación. De aquí un rato vendrá el señorito aquel que le llaman Peret de Ruella, y hemos de hacer que se le aparezcan los demonios.*

Paciri. (Senyan-se.) Jesús, Maria, Jusep!

Robustiano. *No hombre, los demonios solo los verá el, tú y yo nos reiremos.*

15 **Paciri.** Això són figues d'un arbre pané. I un. atra, tracta-se d'este tipo que.m busca la meua nóvia, no.m sabrà mal dar-li un mal rato.

Robustiano. *Conque tu eres el novio de la Rosa? Pues de primera. Mira tú te meterás en aquel cuarto. Cuando yo diga a crits cosas que no entenderás, encenderás pólvora, como quien hace rellampecs y harás soroll con una petroliera.*

20

Paciri. Bueno. Sirà qüestió de xalá un rato.

Robustiano. *Conforme, y después te aseguro que te daré el remedio para el dolor de muelas.*

Paciri. Avan.

25 **Robustiano.** *Ahora bebamos.*

Paciri. Mire que agafarà una mantellina, que és mol fort.

Robustiano. *No tengas temó.*

(De dins Ruella: Ave!

Robustiano. *Amágate, corre, ya està todo preparat. No salgas por res que oigas. Tu rellampecs y soroll, mucho soroll. Ala, amágate.*

(S'amaga Pacrú.)

ESCENA VI

5 Dits i Peret que entra.

Robustiano. Si que has tardat.

Peret. Han portat allò?

Robustiano. Sí, ya lo han dut. Lo que la gallina es muy pequeña.

Peret. La més grossa del corral de la mamà. Bueno, qué tinc de fé.

10 **Robustiano.** Vosté dirà.

Peret. Io?

Robustiano. *Es claro. Usted ha de decir qué quiere que le andevine.*

15 **Peret.** Ia li hai dit. Vull sabé com me las hai d'arreglá per a qué Rosa m'estime a mi tot sol, tan com io estimo a.n ella. Vull sabé qué li hai de doná per a que m'adore, per a que.m tingue per l'home més guapo, més simpàtic, més fi, més dolç, més regalat, més garrit, més rumbós, més campetxano, més..., més...

Robustiano. *Bueno, bueno, todo lo arreglarem. Arrodílese aquí en el cojín. (S'agenolla. Agafa la capçana i la hi posa al cap i.l forc d'all's al coll penjan les cames a l'esquena.)*

20 *Ahora coja esto (Li dóna una granera i li posa davan la petroliera.) Cuando yo diga "Pega Peret", usted pegará fuerte con la granera a esta petroliera, fuerte, bien fuerte, no se asuste de res, i conteste a lo que le preguntaran. Està entès?*

Peret. Sí senyó.

Robustiano. *Pues ahora cierre los ojos y no lo abra gens hasta que no avise.*

25 (De pressa ancén los candeleros, los posa un a cada costat de Peret, s'ambolica en un llançol y agafa un martell y fen un gran crit, diu.)

Apáguese la luz del sol (S'apaguen totes les llums del teatro.)

Abre los ojos Peret, y contesta: quieres a Rosa?

Peret. (En veu apagada.) Sí, sí.

Robustiano. *Más fuerte.*

Peret. Sí!

5 **Robustiano.** *Quieres saber quien es el feliz mortal que te roba el corazón de la Rosa?*

Peret. Sí

Robustiano. *Pues dame los treze quinzets que has prometido.* (Peret los hi dóna.)

Ahora pega fuerte

10 (Mientras Peret pega a la petroliera Robustiano diu braman.)

Katimuso Fanatakasionkasioné Lampurné Kat-Roat kikoat.

Fuego! Dimonios y demás familia encendida.

(Dins, Pacrú, foc i sorolls.)

Robustiano. *Basta!* (Silencio complet.)

15 **Peret.** (Ploran.) Tinc temó.

Robustiano. *Ya lo sé. Estás determinado a saberlo todo? Quieres ser dueño de la Rosa?*

Peret. Sí.

Robustiano. *Pues fuego.*

20 (Entra de repén Llepolies.)

ESCENA VII

(Dits i Llepolies que agafan a Peret, li lleva.ls alls i la capçana tot violentamén i mol ràpid diu -s'ancenen les llums-.)

Llepolies. Farsante, pillo, Pegot malaït, o torna de seguida.ls diners a l'amo o li trencó l'os del corpó.

Robustiano. Eh! eh! Un poco más de modos.

Llepolies. Modos? Als morros li daré io.ls modos, pillastre.

5 **Peret.** Qué busques aquí tu? Qui t'ha demanat? Ara que ia m'havia passat la temó, ara que estàvem al bo, ara que hu anava a sabé tot, has vingut a destorbar-mos. Vés-te'n, vés de seguida. No't vull vore. Au, que te hu mana l'amo. I si no creus te llevaré la feina, au, au.
(Pacrú de dins fa senyes a Llepolies de que vaigue.)

10 **Llepolies.** Vés, fes bé a bèsties. Bueno, bueno, si per mi no plou, vinga aigua. No se'ls va andú tots la riada, als bèmios.

(Se'n va dins en Pacrú.)

Robustiano. *Vaya un muchacho más mal criat.*

15 **Peret.** No.n face cas, sinyó Robustiano no.n face cas. Es molt atrevit i sempre.m va davan i detràs per a qué no.n peguen. Tornan a lo nostre, digue'm, qué hai de fé per a que la Rosa m'estime? Digue-me-hu, que vosté ia hu sap. Digue-me-hu i demane lo que vulgue. Mire que m'hi va la vida. Mire que m'hi va...

Robustiano. *Pues bien. Si me da un duro, se lo digo enseguida.*

20 **Peret.** No.l tinc ara, pero ia se lo portaré lego. Ia no sé.l que.m dic, ia parlo com vosté, semblo l'aguacilet.

Robustiano. *Bueno, no se apure que todo lo arreglarem. Vosté està dispuesto a hacer lo que yo mande?*

Peret. *Todo.*

25 **Robustiano.** *Pues mire. Ha de aprender a tocar la gaita. En cuanto sepa, hace una serenata a Rosa y verá usted como hace de ella una manteca más dulce que el mismo panoli.*

Peret. Ai, Déu meu. En una gaita hai de conquistá a la prendeta del meu cor

Robustiano. Sí, en una gaita y con los polvitos que ahora mismo voy a darle. Tomará usted un pesiguito cada día al levantarse, los barrejará en un poco de saliva dijuna y se los pondrá sobre el ojo izquierdo. Verá usted que a los pocos días tendrá una caída de ojos mortal. No solo conquistará a la Rosa, sinó que se
5 hará l'amo de todas las chicas del veinat.

Peret. Ai sinyó Robustiano, qué contén estic. Quina alegria tinc. Ia lo hi pagaré.

Robustiano. *Si los polvos valen trece pesetas.*

Peret. Bueno, done-me'ls.

10 **Robustiano.** *Vamos arriba que se los daré, vamos, aspacito que no rellise, suba, agáfese a mi, venga.*

(Se'n van, porta esquerra.)

ESCENA VIII

15 **Pacrú i Llepolicies,** surtín.

Pacrú. Xic, qué t'apareix del teu amo?

Llepolicies. Que está boig com una gàbia.

Pacrú. I del Pegot?

LLepolicies. Que no és tan tonto com sembla.

20 **Pacrú.** I qué hem de fé?

LLepolicies. Home, io buscaria.l medi d'obrí.ls ulls a Peret i pegà una pallissa al pegot, per a qué no ambolique a més tontos. (Pausa.) I saps qué hai pensat?

Pacrú. Qué?

25 **Llepolicies.** Pues esperaré que baixen. Mentrestan tu vas a casa mon oncle Roig i li dius que.t dixes aquella dolsaina que té. Io.ls diré que hai sentit lo que.l sabaté dia de que per a casar-se en la teua nóvia, ha de sabé tocá la dolçaina. Quan tu vindràs, sirà la bona. Au, vés correns i dixa'm fé, motet, torna de seguida, motet, motet, que baixen.

(Se'n va Pacrú)

ESCENA IX

Llepolies, Peret, Robustiano.

Peret. (A Llepolies.) Ia tornes a està aquí?

LLepolies. Dixe'm anraonar i vorà com me quedarà agrait. Hu sé tot .

5 **Peret.** Digues.

Llepolies. Acabo d'envià a buscá una dolçaina; d'aquí un ratet la portarà un amic meu que la toca de primera i ell mateix n'hi ansenyarà. Com havia sentit que.l sinyó Pegot li dia que Rosa no l'estimarà si no és això de la dolçaina i com sé la pressa que vosté té, pos m'hai adelantat. Hai fet bé o mal?

10 **Peret.** Bé, mol bé. Te hu agrairé. I dius que este amic teu sap tocar-la?

LLepolies. Ja hu crec. N'hi va ensenyá Polseguera, sap?

Roustiano. *Quién?*

Peret. Un que li diuen Polseguera i que sabe tocar muy...

(Pacrú de dins: Ave!)

15 **LLepolies.** Ia duen la dolçaina.

ESCENA X

Dits i Pacrú, que entra en la gaita a la mà

Pacrú. Aquí tens això.

Robustiano. *Muy bien*

20 **Peret.** A vore? (Lo pren.) (A Pacrú) i vosté m'ansenyarà a tocar-la?

Pacrú. Això i més coses, si convé i que n'adepndrà en mig.hora.

Peret. Ai, que contén estic, ai quina alegria tinc. Oh gaita meua, oh clau de la meua felicitat, oh xisme meravillós que.m donaràs domini sobre.l cor de Rosa,

de la Rosa dels meus pensaments, de la Rosa...

Pacré. Bueno, dixé-la está a Rosa per ara i anem al gra. Quan vol començá a tocá?

Peret. Ara, ara mateix, si li ve bé.

5 **Pacré.** Oh, prou, prou. Mire. Agafe-la fort, tape tots los forats en los dits i bufe de firme. Després i diré com ha de meneijá.ls dits.

Peret. (Va per a posar-se la boquilla a la boca i diu.)
Ai! si la meua Rosa me veigués ara en la gaita a la mà, en esta gaita. Ascolte? Esta gaita no és com les atres des gaités?

10 **LLepolies.** No, esta és de plata.

Peret. De plata? De llauna, voldràs dí.

Pacré. (A Robustiano.) Qué, és bona esta, o no?

Robustiano. *Ya lo creo que es buena, la cuestión es que suene.*

15 **Peret.** Pos provem a vere si sona o no sona. A vorem.
(S'aixarranca, s'umfla, molta comèdia.)

Pacré. Bufo fort. Quan més fort, milló.

Peret. Vaig. (Prepara)

Pacré. (Portan lo compàs.) A la una, a les dos, a les....tres!

Perret. (Bufa i...)

20 **LLepolies.** Qué és això, Déu meu? Quina negró!

Pacré. Es que se li ha degut rebentá la fel de fé força.

Peret. Desgràcia meua, anemon, anemon Dugueu-me a casa.l metge. Ai que.m morc.

25 **Pacré.** No tingue temó, home, no sirà res. Apa, vostè, sinyó Robustiano, cure'l.

Robustiano. *Que yo soy metge?*

Pacrú. Qué? No m'ha astirat tres quinzets d'aiguardén adés per a curar-me.ls quixals?

Robustiano. *Aquello era cirugia.*

Pacrú. Ia la hi darem natros la cirugia. Tu, au, recorda't en qué hem quedat.

5 **Robustiano.** Eh?

Llepolies. Que d'una palissa no.l lliura ni.l sursum corda.

Robustiano. *Y les parece que por hacer de brujo merezco cops?*

Pacrú. Garrot, mereix, vosté i tots los que com vosté anganyen a la gen, en los angüentets i bones ventures.

10 **Peret.** No havíem de dá garrot a.n ell, no, ni als que com ell viuen dels bèmios, sinó als que com io mos dixem angatussá.

Pacrú. Pues tot hu podem arreglá. La palissa la partirem, la mitat cada u ia que no som botxins per a dá garrot.

Robustiano. *Oigan Y si lo arreglábamos de otro modo?*

15 **Peret.** Quin?

Robustiano. Con una berenada. Usted paga la gallina.

Pacrú. I vosté qué pagará?

Robustiano. *La música. Tocaré l'acordeon y bailaré y cantaré y lo haré tot.*

20 **Llepolies.** Cantá no, vosté, que cante este pos com li diuen Peret està a mitan camí de Perot.

Peret. Bueno.

LLepolies. Au pos, canta i acabem.

Peret. (En molta comèdia canta en música del "Diuen que.l bolero)

25 "Diuen que.ls tontos
s'han acabat
i io asseguro
que no és vritat

Pos avui se creu en bruixes
en gitanes i en pafarts,
que barata fé les cartes
roben als tontos los rals
5 (tots cantan) Si hi ha algun tonto
entre vostés
que d'ascarmente... i olé, este ximplet.

Passén-ho bé."

Telon.

LES DOS BANDERES

Drama en dos actes i en prosa
original de J. Moreira

PERSONATGES

- D. PASQUAL, senyó respectable (60 anys)
- RUFO, criat de D. Pasqual (56 anys)
- SALVADORET, paigés de D. Pasqual (50 anys)
- 5 RAMON, fill pròdig (25 anys)
- RAFEL, sindicaliste furiós (28 anys)
- QUICO, sindicaliste incipient (35 anys)
- D. PEDRO, símbol de l'egoisme (50 anys)
- D. PABLO, símbol del comodonisme (50 anys)
- 10 APRENEN, golfo (12 anys)
- HÒMENS DEL POBLE, NOIS, SOMATENS, GUARDIA CIVIL

ACTE PRIMÉ

L'escena representa una casa de camp, la de D. Pasqual. Al fondo fatxada de xalet en escalinata practicable. Als costats jardí, bancs rústics, testos de flós, algun veladó. Procure's donar-li l'aspecte d'una casa lujosa de camp.

5

ESCENA I

Rafel, Quico i Aprenén que amorzen. Salvadó trafega per allí en una arruixadora.

Quico. Sí sinyó, sí, aquí los obrés per més que vosté digue, som tan hòmens com a Barcelona.

10 **Rafel.** I ca, home, fugiu (Despectiu.) A.n aquí los proletaris semblen gallines. Aquí, vosaltres, ancara creieu en Déu i aneu a missa i us confesseu ¡Puá, quin fàstic!

Salvadó. (En sorna.) Ascolte sinyó, eixe ¿vosté no hi creu en tot això que diu?

Rafel. Que sóc cap llanut, io?

15 **Quico.** Si en això va, lo nostre tocino tampoc hi creu en Déu, no.s confessa, i no.n té res de llanut.

Rafel. (Mutis despreciatiu giran-se d'aspatles.)

Quico. I qué té que vore, que.ls obrés que vulguen vaiguen a missa? Per això ia no són hòmens?

20 **Rafel.** No, perquè la religió ambrutix, antabana, acovardix als hòmens. I.l sindicalisme no.n necessita de covards. Avui, per a sé sindicaliste és precis tindre energia, valor, no tení pó ni a.n això que.n diuen Déu ni a l'infern, ni a la guàrdia civil, ni a re.

25 Lo bon sidicaliste és precis que en tot momén estigui dispost a tot, hu enteneu?, a tot, i si no és així no hi penseu en la victòria. Lo progrés mai triumfarà, lo dia gloriós de la nostra redemció no arribarà mai. En vós, amic Quico, està la prova de lo que dic, pos dieu que teniu ganes de vénce, pero teniu pó de posá.ls mijos per a lluitá i teniu pó perquè no sou home.

Quico. Ei, ei, poc a poc en això. Io vull que la classe obrera millorem, pero

no acabo d'entendre perquè hem de pegá foc a...

Rafel. Psit! (Interrumpin.) que no estem sols (Fén senya per Salvadó.)

Quico. Bueno, sí, que té que vore? També és obré com natros i si.l convencem...

5 **Rafel.** Fuigiu, home, aquet és dels ximpls. No fa per casa.

(Salvadó s'ha anat allunyan cap a detràs la casa, regan.)

Quico. Ia se n'ha anat. Acabeu-me d'esplicá la vostra doctrina abans no haguéssem de torná a treballá.

10 **Rafel.** Ia te hu he dit. Per a acabá en la malaïda borquesia que.ns xucla la sang i.ns esplota, és precís que.ls proletaris siguéssem homes. Per a que s'acabe esta criminal desigualtat en la que a uns tot los sobra i a nosaltres tot ens falta, és precís que degolléssem a tots los rics, és precís que creméssem los Bancs i.ls registres de la propietat, que entréssem a saqueig a les iglésies i convents, que assaltéssem los cuartels, que pengéssem a totes les monges i capellans i per fi és
15 precís que de cada ciutat, de cada poble, ne féssem una foguerada i de cada barranc un riu de sang.

Aprenén. I io també podré tirá tiros i punxá. (Fen acció.)

Rafel. Sí, noi, sí. També tindràs feina si.n vols fé.

20 **Aprenén.** Ia hu crec. Com xalaré! Ia m'hi trobo. Lo primé que mataré... No, no me s'ascararà ara, ia hu veurà. Que no m'hagués fet això. (Ensenya la pantorrilla.)

Rafel. Oh, quin blau. Hu veieu? Ni a les criatures respecten. Ia us podeu convénce si.n són de criminals los borquesos. Sí, noi, sí, venga't. Al borgés que t'ha ferit, degolla'l sense compassió.

Aprenén. I si.m mossega?

25 **Rafel.** Pega-li un tiro al cap.

Quico. Pero, qui és que t'ha ferit, qui és a qui vols matá?

Aprenén. Al gos del pis de baix que.m té acomissat perquè sempre l'apedrego.

Rafel. Pero l'amo del gos és un borgés?

Aprenén. Qué vol dí això?

Rafel. Si és un ricatxo d'estos esplotadós.

Aprenén. És un cacauero ceguet que demana caritat.

Quico. Dixe'l aná a.n este ximplet, no veu que és un crió? Ale, au, a jugá un rato i no.t poses en les converses dels hòmens, ale, sus. (Li pega cop de regle.)

5 **Rafel.** No, noi, vina aquí, no te'n vagis i adeprén. (A Quico.) L'odi que tinc a la societat podrida de borgesos, clero i guàrdia civil, al tallé sen petit me'l van encendre; al tallé vaig adependre l'ofici que tinc i vaig adependre a tirá bombes i manejá.l revólver i això. (Trau un gros gavinyet que dóna al noi.) Té noi, quan arribi l'hora, quan io te hu mani, punxa, mata, degolla, sense pó a ningú. Hu has de fé com aquells marrecs de la semana gloriosa allà a Barcelona. Més feina van fé la quitxalla que.ls hòmens. La quitxalla va ferí més soldats i va cremá més convents i va robá més iglésies que.ls homes. Io era un noi i io sol (En misteri.) vaig esbudellá tres monges del convén dels escolàpios de la Ronda de San Antoni.

Aprenén. Tres monges- Dos flares!

15 **Rafel.** (Exaltat.) I vaig malferí a civils i soldats no sé quans, i... però prou, prou que la sang me s'ancén i... quan tarda lo puguer-hi torná; això és sé home. Això i no lo que fan los revolucionaris de boquilla que.s deixen agafá per a que als barcos los angordixquen i no.ls calgue aná a les barricades. ¡Cochinos! ¡Covards! Traidós.

20 **Aprenén.** ¡Caguetes!

Quico. I ara, qué hem de fé?

Rafel. Mol i de pressa. Pero... puc contá en vós?

Quico. I guanyaré algo?

25 **Rafel.** Guanyaràs lo sé lliure; conquistaràs lo dret de gosá de la vida, de divertir-te i gastá com los borgesos.

Quico. Pero no podríem conquistá tot això sense que.s fes sang?

Rafel. No, no pot sé. Es impossible, hi ha de havé sang.

Quico. Per qué?

30 **Rafel.** No veus aquets automòbils, aquets teatros, aquestes fondes, aquets balnearis, aquets luxos, aquets diamants, aquestes riqueses, aquets ricatxons, que

5 tenen muntanyes de millons, aquets pagesos que cullen l'oli a centenàs de cantes, i l'arròs a tonelades; no veus aquets bisbes carregats d'anells, aquestes iglésies farcides d'or i de sedes, aquets frares gordes com a jònecs, aquets senyorets ganduls que només pensen en caceres i viatges de recreo i que porten sempre les carteres
 10 que només pensen en caceres i viatges de recreo i que porten sempre les carteres farcides de billets de banc, no.ls veus? ¿No.ls veus com gosen de la vida? I ells no.ns veuen a naltros que a penes podem menjá? Doncs véus i dis-los, al pagés que.t dongui l'oli i l'arròs, al fabrican que t'entregui les fàbriques, als millionaris que t'allarguin los millions, als capellans que.t facin entrega de les custòdies i dels tresors de les iglésies, als bisbes que donguin los palacios, al Rei i als ministres
 20 que.t donguin les pagues, véus, véus demana'ls-hu i voràs lo que.t contestaran. Creieu-me, si nosaltros no.ns hu prenem a les males, a bones no hu tindrem, mai los hu podrem arrancá de les sarpes, si no entrem a sang i a foc i a degollá sense compassió ni miramén de cap mena.

Quico. Si no hi havia presons i guàrdia civil...

15 **Rafel.** Hu veieu com si tenim pó no farem re? No.n tingueu pas de po. Som los més i ara està tot preparat. Quan arribi l'hora, que no tardarà, ni la guàrdia civil, ni l'exèrcit, ni ningú deturarà l'huracà sindicaliste. Si som hòmens, la victòria sirà nostra, lo sindicalisme triumfarà i quan lo sindicalisme hagi vençut, la justícia, l'igualtat, la fraternitat i la felicitat més inefable brillarà per damun del món sancé
 20 com sol esplendorós. Visca.l sindicalisme. Visca l'anarquia.

Aprenent. Viva, viva i recontra viva (Pega pedrada a la porta, trenca un test i tomba un veladó.)

Quico. Ia tarda l'hora.

Rafel. No tardarà, lo Comité ia m'ha trasmés les ordres. Ia tot està preparat.

25 **Quico.** ¿Som mols?

Rafel. Tots los treballadós del poble.

Quico. Tots?

Rafel. Tots!

Quico. Los del sendicat catòlic també?

30 **Rafel.** Aquets són borregos que no van enlloc. No't preocupin, además, estos siran los primés de caure. Ia hai donat instruccions per que.ls cacin com a rates i.ls degollin com a cabrits.

Quico. I l'amo d'esta casa sap qui sou vós?

Rafel. No. Io vaig demanar-li feina dién-li que era un dels d'ells.

Quico. Ia m'estranyava que ell t'hagués donat feina, sén com és l'ànima del sindicat catòlic i tan celós de que ningú que no sigue del sindicat catòlic treballe per a.n ell.

5 **Rafel.** Prou m'ha costat fer-li entendre que tu m'ajudesses a colocá la bomba i fé l'instalació de timbres i llum.

Quico. I per qué ha sigut lo vostre empenyo en volé vindre aquí a treballá, tenin atres cases dels nostres que us haurien donat faena?

10 **Rafel.** Perqué los castells se prenen milló des de dins que des de fora les muralles. Enteneu?

Quico. Ia.

Rafel. I com tinc determinat que esta sigue la primera casa en cremar-se... Des d'aquí donaré la senyal aquí i a Tortosa.

Rufo. (Dins.) ¡Les deu!

15 (Surt Rufo.)

ESCENA II

Dits i Rufo

Rufo. Qué.m d'aclarí? No és hora de tornar-hi? Ia han tocat les deu i a les nou ia havíeu d'haver-vos-hi tornat a posá.

20 **Rafel.** Que pagueu vós, jove?

Rufo. No, pero ve a sé igual. Si io hagués sigut de D. Pasqual, si io hagués sigut l'amo, ia us hauria fet lo conte lo tercé dia. Per a posá uns fils que en dos hores estan posats, han passat mija semana.

Rafel. Cuideu.s de vós, jove.

25 **Rufo.** Menos xarrameca i més treballá, això han de fé. Ale, ale, cap a dins.

Rafel. (A l'aprenén.) Vés i porta'm la pipa.

Aprenén. (Va per a passá i pega aspenta a Rufo.)

Rufo. Mira, malfaràs, mira.l camí. Bona carrera faràs a.n este pas; si Déu no s'hi mira te toca morí assentat.

(Fen senya d'apretar-li lo garganxó.)

5 (Rafel, seguit de Quico, fan mutis cap a dins. Apareix Salvadó.)

ESCENA III

Salvadó i Rufo.

10 **Rufo.** Estem a un cap. I este forasté diu que és dels obrés catòlics de Barcelona? Per mi que a l'amo lo fan beure a galet per més que ell no té res de tonto i ell sap lo que.s fa.

Salvadó. Que t'apareix d'estos pacalandos?

Rufo. Lluïts, com hi ha món, lluíts.

15 **Salvadó.** Saps qué dia adés? Que ell és d'estos de la aigualitat, de la llibertat i de la farte, farte, fartanitat, per poc no puc girá la llengua, i que no creu en Déu. qué t'apareix? Si io fos dels governs, ia.ls arreglaria io.

Rufo. No Salvadó, no. No són los governs tot sols los que han d'arreglá això. Han de sé tots los hòmens honrats, són la gen que.s diu de bé, los que diuen que creuen en les doctrines de l'Iglésia.

20 **Salvadó.** Com lo nostr.amo. Si tots fossen com ell, estos pillastres no tindrien res que fer-hi, al món. Ell sí que s'ascarrassa i.s desbateija treballan perquè la gen que.s diu d'orde s'alligallen per a cumplí i fé cumplí a tothom en la seua obligació.

Rufo. I ia veus com lo hi paguen alguns d'estos que.s diuen gen de bé.

25 **Salvadó.** Matan-lo a rabiades. Mira, va-te-hu aquí dos. Un parell de judios capaços de vendre a Jesús per dotze quinzets.

Rufo. Fem com qui no.ls ha vist. Anem-mo.n allà al pallé. Acabarem d'arreglá la era.

Salvadó. Gen de bé. Sí, sí, bona gen de bé estan fets (Se'n van.)

ESCENA IV

D.Pedro i D.Pablo.

- 5 **D.Pedro.** Io, D.Pablo,estic ia cansat de sòries. Estos beatos en l'escusa del bolxiviquisme i de la revolució volen que prenguéssem temó i no mos dixer assossegá. Ia està dit, per més que D.Pasqual me torne a cridá, io, aquí ni al sindicat ni hi torno. M'estimo més la tranquilitat que una llepolia. Si ell vol sindicats que se'ls face, si vol que.ls obrés milloren, que se hu trague de la butxaca i si vol salvá al poble de la revolució, que llogue un batalló de soldats, io no estic per a romanços.
- 10 **D.Pablo.** Lo mateix li dic, D.Pedro. A mi, parlan entre natros, lo tal sindicat catòlic no.m convé. Dixa.ls dinés massa baratos...
- D.Pedro.** A com los dixax?
- 15 **D.Pablo.** Los dixava, que avui casi no faig res. Io no.n dixo, ni n'hai dixat, ni.n dixeré, menos del 10% trimestral, pagats los interessos per davan i contra sòlida garantia.
- D. Pedro.** Mol ben fet.
- D. Pablo.** No fem prou que als que.ls necessiten los traiem d'apuros? ¿Qué li és a un que está apurat i necessita dinés per a salvar-se dóna a qui l'ajuda lo 40 o 50 o 60%, si a mà ve?
- 20 **D.Pedro.** Pues mire, después de fer-los lo favor de, en los teus dinés, salvar-los, per reclamá estos rèdits te diuen astira-cordetes, com si.l negoci no fos negoci. Io, si alguna vegada n'hai dixat, sempre m'hu hai fet valdre i m'hai assegurat.
- D.Pablo.** I ara, este dimoni de caixa i sindicat i de cooperativa, mos volen llançá a la ruína.
- 25 **D.Pedro.** I D.Pasqual ancara té la barra de demanar-mos que no cobréssem los rèdits que cobrem perquè natros portem la revolució.
- D.Pablo.** Nada, nada, ia està dit. Io estic resolt, al tal D.Pasqual li diré que.s dixe de sarmons i no mos vingue en sòries.
- 30 **D.Pedro.** Sí, sí, que no mos marege. Qui tingue cucs que pele fulla. I si.ls obrés no poden minjá que s'apanyen i que en natros no s'hi pose, que mos dixe

tranquils.

D.Pablo. Xóque-la, estimat D.Pedro. Natros ben units per a lo nostre i.ls demás que s'apanyen i si ve la revolució, a casa, i campe qui puga.

(Ve Rufo en una forca al coll.)

5 **D.Pedro.** (A Rufo.) Que està D.Pasqual?

Rufo. Dins los està esperan. Passen.

D.Pablo. No, no, anuncia-mos, dis-li que D.Pedro Bonrepòs i D.Pau Mordassa, a qui ell espera, estan aquí.

(Mutis Rufo a casa.)

10 **D.Pedro.** (A Pau.) I qué? Aquella viudeta, qué.m diu?

D.Pablo. Ia està, ia està, ia ha caigut, per fi.

D.Pedro. (Pegan-li copets a l'esquena.) Ia.m figurava que no se li ascapava.

15 **D.Pablo.** Per algo.m dic Mordassa. A mi no.m fuig res de lo que.m cau als dits. Ahí precisamén me vaig incautá de l'hort i de la casa. Com era a carta de gràcia, sap?

D.Pere. Io.m creia que.l sindicat...

D.Pablo. Ja, ja, ja. Ia me les vaig io arreglá de modo que no pugués acudir-hi.

D. Pere. Home, home.

20 **D.Pablo.** Vaia, li vaig doná a entendre que no la ejecutaria i que allargaria.l plasso, sap? Qüestió de guanyá temps. La caixa, prou que n'hi hauria dixat de dinés, pero a mi.m feia massa goig l'hort i la casa, sap? Pues, confiada en lo del plasso, no va acudí a buscá dinés i ia està, D.Pedro, ia està.

D.Pedro. Ha degut quedá mol malamén, ara?

D.Pablo. No fa més que plorá i jamegá.

25 **D.Pedro.** No, vull dí de fondos.

D.Pablo. Ella diu que a la misèria.

D.Pedro. (Fregan-se les mans.) Ara entraré io, d'esta manera. Ara vorem aquelles altiveses, aquells desdenys i aquella honradés. Ara vorem!

D.Pablo. (Pegan-li copets a l'esquena.) Ah, pillín. No té mal gust, no, querido. Està esplèndida, ancara.

5 (Surt Rufo.)

Rufo. L'amo.ls espera (Sec.)

(Entren D.Pedro i D.Pablo.)

ESCENA IV

Rufo i Salvadó.

10 **Salvadó.** Quins canyamons, mano, quins canyamons estan fets este parell. Quins granujes més grossos.

Rufo. I si te'ls escoltes, estos són la gen de bé, la gen d'orde, los santos i.ls immaculados.

15 **Salvadó.** Pero no anganyen a ningú. Només s'hu creuen ells, si s'hu creuen. Este sec, este tal D.Pedro que li diuen, és un judio en les antranyes més negres que.ls forros d'un ataüt.

Rufo. I l'atre un malvat que de millós n'hi han a presili.

Salvadó. Io no antenc l'interés del nostre amo en voler-los convertí.

Rufo. Perqué ell diu que de tota pedra.s fa marge si.l margenadó és bo.

20 **Salvadó.** Ia hu és bon margenadó D.Pasqual, pero a.n estos, vamà que si no.ls picola per a reble...

Rufo. Ell sap lo que.s fa. Avui té hòmens al costat que entusiasmsats per ell, de dolens s'han fet de bons. La caritat val mol.

25 **Salvadó.** Xeic, si vols que.t digue la veritat, m'apareix qu.és més fàcil que un abercoqué crie saragatona i que d'un meloná súrtiguen calcetins, que este parell se baraten en hòmens honrats.

Rufo. Déu pot tot lo que vol.

Salvadó. És una veritat com una lloma, poro no hu sé, no hu sé. Si t'apareix aniré a regá.l panís que.m se fa hora.

Rufo. I io m'allargaré a ca.l sinyó retó a dar-li un recado de l'amo.

5 **Salvadó.** Dóna-li recados i dis-li que un dia d'estos m'aniré a examiná de doctrina.

Rufo. Que.t tornes a casá?

Salvadó. Qu.has de fé?

Rufo. Ia és humor lo teu, xeic. Esta sirà la quinta vegada, no?

10 **Salvadó.** Quina culpa.n tinc io de que totes les dones me se mòriguen. No és que a mi.m vingue gaire bé això, perquè entre anterros i casamens m'hai arruïnat. I gràcies que no m'ha pegat per bateijos, que si no...

(Mutis, l'aixa al coll, esquerra.)

Rufo. Vés, vés, poca pena. Vés (Mutis drete.)

15

ESCENA VI

Quico i Rafel, que surten en precaució.

Rafel. Sí, aquí a lo menos podrem parlá en llibertat, allà dins, davan del noi i que no saps qui t'escolta...

Quico. Tu diràs...

20 **Rafel.** Que ia que estàs dispost a tot, t'haig de dí que.l cop sirà mol aviat, més del que.t pugues pensá.

Quico. Tan prop està?

25 **Rafel.** Tot està preparat. A les capitals ia fa cinc dies que està plantejada la huelga general. Los pobles com aquet estan a les ordres de jefes que, com io, hem vingut per a organisar-ho tot per a que a l'arribá l'hora secundéssem lo movimén. Lo pantaix de la revolució que arriba ia.l sento, io. No haven rebut contraordre,

natros avui...

Quico. Avui, ia?

Rafel. Tens pó?

Quico. No.

5 **Rafel.** Estàs disposat, t'hai convençut?

Quico. A tot.

Rafel. No tremolaràs davan del perill? Siràs home? Si t toca la missió especial de clavà.l punyal al pit...

Quico. De qui? (En ànsia.)

10 **Rafel.** No, no estàs tu encara per a certes coses.

Quico. Voràs, no m'hi hai vist mai.

Rafel. Hem de sé homes.

Quico. Hu siré. Mana.

15 **Rafel.** En pun de mig dia, quan io t'avise, tu pegaràs foc al pallé de la era i al mun de llenya de junta a la casa.

Quico. Res més?

Rafel. Averigua a on l'amo d'aquesta casa té guardada la bandera del sindicat d'ells, que mala negada faci per cel i per terra, i cremat lo vegi abans de pondre.s lo sol, i quan sàpigues a on la guarda, m'avises.

20 **Quico.** La bandera està tancada a un armari de la sala que dóna detràs, i la barra al costat de l'armari.

Rafel. Doncs, després de pegá foc als pallés i a la llenya, te n'apoderes i fuiges cap al nostre centro. Si pots, roba també los quartos i les joies de la caixa.

Quico. La bandera bueno, pero los dinés no, no sóc lladre, io.

25 **Rafel.** Beneit, pendre.ls calés dels rics no hu és robá, i dels catòlics, menos.

Quico. No, no, tot lo que vulgues, pero això no.

Rafel. Bueno, corre per mi la caixa, tu la bandera.

(Surt correns Aprenén, dién.)

Aprenén. L'amo i aquells dos sinyós se preparen per a surtí.

(Se'n torna correns.)

5 **Rafel.** Tornem-se'n a dintre i mut, oi? Ia saps que nosaltres als xarraires los arranquem la llengua. No.t dic res més.

(Quico i Rafel, mutis dins.)

ESCENA VII

Ramon entra titubejant i s'assenta a un banc, abatut.

10 **Ramon.** Vuit anys ausén i tot hu trobo igual. Oh jardí, quantes hores felices passades a la sombra dels teus abres, me recordes com un verdadé fill. I hu vaig abandoná ofuscat per predicacions traïdores. I vaig sé la causa de la mort de la que per a mi era més que mare, fen desgraciat al que.m dia fill seu i io li dia
15 pare! ¿Com me presento, Déu meu, com me presento a D.Pasqual dien-li que estic arrepenit? Mes, és tan bo...

(Entra Salvadó.)

Salvadó. Qué busca vosté per aquí? Que demana als lestriquistes?

Ramon. Digue'm i no s'anfade.

20 **Salvadó.** Anfadar-me? No.n sé io d'això. Sóc més blan de gènit que un matalap de parallofes acabades d'asparpillá.

Ramon. Vosté és d'aquí?

Salvadó. D'aquí prop. Vaig náixe a Les Corralisses, pero al casar-me la tercera vegada vaig fé cap a.n este poble, a.n esta casa fa un any que hi estic.

Ramon. D.Pasqual continua sen tan bo?

25 **Salvadó.** Més.

Ramon. Sap si.m rebrà bé?

5 **Salvadó.** La seua casa és com la carretera del Port, sempre està auberta per a qui hi vulgue entrà, bons, ruïns, tontos, savis, pobres, rics, a tots, a tots rep en carinyo, i a mols milló de lo que.s mereixen; ara mateix allà dins hi ha un parell de fariseus que Déu n'hi do. I vosté, qui és?

Ramon. Un home capaç de quansevol sacrifici, con tal de pugué aginollar-me als peus de D.Pasqual.

Salvadó. Pos mire, d'aquí un rato, si torna, lo trobarà tot sol.

Ramon. Gràcies, gràcies, prengue, face.l favor.

10 **Salvadó.** Qué.m dóna aquí? (Hu pren.)

Ramon. Hasta luego. Passe-hu bé bon amic, hasta lego.

ESCENA VIII

Rufo i Salvadó.

15 **Salvadó.**s queda miran a Ramon que se'n va i a la pesseta que.s queda a la seua mà i saltan i ballan va dien, besan-la.

Salvadó. Una pela! Una llàgrima! Una llépola! Una calandrí! Una pesseta! Olé, olé i olé! No.m vindrà malamén. Per a propina a l'ascolà lo dia del meu casamén en Càndia Caliu i Patorrat.

(Salta i balla. Entra Rufo.)

20 **Rufo.** Que.t passa Vadoret?

Salvadó. Mira! (Li ensenya la pela.)

Rufo. Una pesseta, i qué?

Salvadó. Me l'acaben de doná.

Rufo. Qui ha sigut esta bon.ànima?

Salvadó. No hu sé, deu sé algun limpiabotes perquè diu que.s vol aginollá als peus de l'amo. Mira-te'l, aquell que ara passa per davall d'aquella marialluïsa. Ara mateix acaba de marxá.

5 **Rufo.** (Mira un rato i asparverat diu en accén distín a cada exclamació.)
Aquell! Aquell! Aquell!

Salvadó. Sí, aquell, aquell (Remedan.)

Rufo. Oh, desgràcia nostra ¿Quina no se'n deu prepará, Déu meu? A qué deu vindre este malvat aquí?

Salvadó. Pero qui és?

10 **Rufo.** Lo que va matá a l'ama, i ha estat a la presó per anarquiste.

Salvadó. (Llançan en direcció a Ramon la pesseta, diu.) Ias, no vull res de cap pillo (S'ascopinya la mà i frega fort.) Veigues, i casi plorava quan se n'ha anat. Fia't, fia't.

Rufo. Granuja, pillastre.

15 **Salvadó.** Pos diu que tornarà.

Rufo. Que torne, que torne. Abans de que parle en l'amo se les haurà d'entendre en mi. Qui sap per a qué deu volé vore a l'amo. Segú que per a res de bo. Io sabré qué busca i segons com vingue la volta, io.t juro que li trencaré un parell de costelles.

20 (Surten D.Pasqual, D.Pedro i D.Pablo.)

Salvadó. Ia surten los jodios.

ESCENA IX

D.Pedro, D.Pablo, D.Pasqual en bata i unes astisores grosses de podá a la mà.

D.Pedro. No D.Pasqual, no. Qui tingue cucs que pele fulla. Noestic per a mairams. Això de la revolució hu diu vosté, en los bolxeviquis no hi crec, i una atra, mentres a mi no.m toquen la pell, que volte.l món. Per a mi lo gran problema és viure tranquil, veigue vosté, ni relotge porto per no preocupar-me de donar-li corda.

5

D.Pablo. Lo mateix li dic D.Pasqual. Mentres io vaigue guanyan algun quartet honradamén, lo demás me té sense cuidado.

D.Pasqual. A pesar d'això, reflexionen sobre lo que.ls acabo de dí. Pensen que.ls momens són crítics. La mina està carregada hasta la boca i segons meues notícies no tardarà mol, qui sap quan poques hores, en esplotá. L'alenada ardenta de la tempesta sucarra ia.ls cabells dels abitans d'este poble com los de tota la nostra desgraciada Espanya. Dies terribles s'atansen.

10

Si, al desencadenar-se la tempesta alguna centella.ls amenaça, no culpen a ningú, no.s lamenten, vostés ne tindran la culpa. Io.ls invito a que m'ajuden a forjá.l pararrayos que salve la societat amenaçada i vostés se'n burlen, com si vostés per privilegi especial estessen immunisats. La caritat m'ha obligat a avisar-los, ia hai cumplit; ara vostés facen lo que la consciència per un cantó i la conveniència per l'atre i l'esprit de pròpia conservació los dicten, sense perdre de vista que l'egoisme, la usura, la falta de patriotisme, l'esplotació de la misèria, la duresa del cor, lo mal exemple i la burla sagnanta a les llàgrimes arrancades pels enganys són la pólvora i la metralla que la revolució aprofita per a armá al desgraciat poble i vostés, per desgràcia, no són dels que menos provixen d'aquells destructós elements als que arrastren a les masses populars a l'incendi i la matança. Si alguna desgràcia.ls alcança, no.n facen responsable a ningú més que a vostés mateixos. Io perquè.ls vull bé.ls aviso, ara vostés sabran lo que.ls convé fé.

15

20

25

D.Pablo. Més que avisar-mos a natros, s'ha de guardá vosté de la pedregada quan vingue.

D.Pedro. Ah, sí sinyó, sí, que potsé vosté.n tindrà la culpa. En lo seu sindicat ha encés los odís i la ràbia dels que vosté.n diu anarquistes i bolxeviquis.

30

D.Pasqual. Sí, ia sé que.ls dolens no volen al bon sindicat, i és per la mateixa raó que.ls malfactós no volen la guàrdia civil.

Pero si morc, sirà per defensá als humils, als desamparats. Si morc, sirà per havé combatut als malvats esplotadós de les misèries populars, si morc sirà per fé la guerra als que comercien i.s fan rics esplotan lo desordre i la revolta. Per això, los hòmens verdaderamén honrats, en los nostre sindicat hi veuen un poderós digne contra la barrancada d'odís revolucionaris, i.ls hipòcrites dién-se gen d'ordre,

35

patriotes entusiastes, no són més que un taimats usureros i uns perfectes egoistes, i hi veuen un enemic de les seues concupiscències.

D.Pablo. Bueno, bueno, al fi i al cap la tronada està lluny.

D.Pedro. I per pronte que arrebate sempre tindrem temps de buscá un supluig.

5 **D.Pasqual.** Casa meua sempre estarà oberta si.s determinen a obrá com a bons ciutadans per no dir-los com a bons fills de Cristo.

D.Pedro. Gràcies, gràcies.

10 **D.Pablo.** Passe-hu bé D.Pasqual, passe-hu bé i veiguen de que a la caixa cobren los rèdits més alts, que és tonto això de pugué guanyà dinés i despreciá la ganància.

(Se'n van.)

ESCENA X

D.Pasqual, D.Rufo, Salvadó.

15 **Salvadó.** Andosiau i bon vén vos pegue a la popa i no us amollésseu, bones peces.

D.Pasqual. ¿Qué és això Salvadoret? (Severo.)

Salvadó. (Fa mutis, avergonyit.)

D.Pasqual. A tothom hem de respectá sempre i més als ausens que, siguen com vulguen, han vingut a honrá casa meua.

20 **Rufo.** A honrar-la? Estos? I aquells que treballen allà dins que hai averiguat que.l volen degollá també han vingut a honrar-la, la casa de vosté?

D.Pasqual. Qué és això avui? Qué és este poc respecte? Qué és això?

Rufo. Qué vosté és massa bo, vale aquí. Que de tothom se plany i lo hi paguen volén-li cremá la casa. Té que sabé que.l que li posa la llum és un dels

sindicalistes més perillosos.

D.Pasqual. Ia.n tinc notícies.

Rufo. I li ha dat faena?

D.Pasqual. Com va vindre suplican!

5 **Rufo.** Per a angatussar-lo.

D.Pasqual. Fes bé i mo mires a qui, Rufo, i.l demés dixa-hu en mans de Déu.

Rufo. Ell mos ajude, D.Pasqual.

D.Pasqual. No hu dubtes. Ell sempre vela pels que van per bon fi.

10 **Rufo.** També anava per bon fi quan va arroplegá al bord, al tal Ramonet, i mire com lo hi va pagá, roban-lo i sén causa de que Donya Cinteta morigués de pena. I aspere's, que.l tal Ramon va per aquí i este és com les gavines, que no van pel món més que quan té de fé mal temps.

D.Pasqual. ¡Ramon! Ramonet? Lo meu Ramonet dius que va per aquí? Déu meu, a on està? Vés, busca'l. Dis-li que l'espero (En arranque.)

15 **Rufo.** Pero no.n té prou ia de desenganys? No està prou escarmentat ancara?

D.Pasqual. Rufo, Rufo. Ets mol desconfiat. Ramon, lo cor me diu que ve canviat, que ve perquè sap que en ell sols veig la meua alegria, lo meu consol. Sí, Rufo, ell ve perquè sap que estic en perill.

20 **Rufo.** Qui sap a qué ve? Vosté no ignora que.l tal Ramon és un dels anarquistes més perillosos. Un exaltat que la policia no dixa de vista. No falta qui este matí ha sentit dí a l'electriciste, a.n aquell que està allà dins, que estava esperan a un company que de Barcelona venia en órdens del comité revolucionari.

D.Pasqual. I qué té que vore lo nostre Ramon? Tu dones per cert que.l tal comisionat és ell.

25 **Rufo.** Pos qui té de sé? Diu que és un jefe que l'envien perquè és mol coneixedó del terreno. Qui pot sé este jefe més que.l bord? I a qué vindrá més que a fé mal?

D.Pasqual. No.m convences. Io vull vore i abraçá a Ramon, busca-me'l.

Rufo. Bueno, bueno, mol sirà que.l llop que vosté va criá, creièn-se criá una ovella, no li trague les antranyes.

D.Pasqual. Prou. Vés i procura trobar-lo i dis-li que l'espero, en los braços oberts, que son pare l'espera, m'entens?

5 (Rufo, surtin, se'n va.) Salvadó! Salvadoret! (Surt Salvadó.)

Salvadó. Mane, sinyó.

D.Pasqual. Podries vindre'm a ajudá. Arreglarem lo safareig gran. Vull que aprofite per a que este istiu los xiquets de les escoles del Sindicat hi prenguen los bany. Me fa pena vore'ls nadá al canal, exposats...

10 (Interromput aquí.)

"CADA OVELLA EN SA PARELLA"

O

LES PERIPÈCIES D'UN CASORI

Comèdia de costums tortosines en dos actes i en prosa original de O. AMERRI.

PERSONATGES

- BRUNO PINCHIELLI, pintó de ninots (25 anys)
PERET DE CADARNERA, paigés (55 anys)
RAFELET DE POCAPENA, paigés (22 anys)
5 MIQUELET DE FIGA COQUERA, paigés (50 anys)
IGNASI DE PA TOU, (50 anys)
TONET D'APAGALLÀNTIES, estudiant (21 anys)
CINTETA, filla de Miquelet (18 anys)
RAMONA
10 PEPETA

L'acció a un hort de l'horta de qualsevol poble de la comarca tortosina.

Època actual.

Dreta i esquerra, les del públic.

ACTE PRIMÉ

L'escena representa un hort, suposem de la partida de Pimpí. Primé terme dreta, casa en parral, porta practicable. Segon terme, tàpies d'un corral.

5 Al fondo dreta, una porta practicable que conduix a un quarto que té finestra practicable a l'escenari.

Esquerra, si.s vol, galeria de casa de cam luxosa. Abres i repartits per l'escena, eines de paigés escampades. Cuide's de la propietat.

ESCENA I

Pintó i Rafelet.

10 (Apareix pintó assentat en cadireta d'estisora, davan d'un cavallet, en qué hi té un llenç que está pintan. Canta allò de Rigoletto.)

*La dona e mobile,
cual piuma al vento*

(En estribot.)

15 *Ho que esperpento
que me salió...*

(Miran-se.l quadro llança la paleta i pinzells i diu.)

20 *¡Per Bacco!... ¡Io só un animale!... ancora m'hi figuro estare allà a Itàlia, pues parlo come un figlio del Trastévere; ecuale que un fabricante di macarroni eco; perché m'hi resulta lo que parlo una lingua macarrónica, ni és italiana, ni spagnuola ni niente.*

Non poso adaptar-m'hi di nuovo a la mia lingua materna. Non capisco, non, la forma de arreglar-m'hi, per a semblare a qüestos italianos di la Barceloneta que van por aquí vendendo santi di guixi baratti e bonitti, e qüesto mi perjudica.

25 *La quente no m'entende é mi poso la testa feta un olla di grilli.
Oh Itàlia! ¡Bel.la Itàlia!!! Des de que de tu sono apartato, l'inspirachione non raija... Il arte non mi conmuove, e tutto lo que pinto mi resultan bugñuoles estupendos.*

Aquí està la mostra... (Pel quadro.)

30 *Pinto il retrato d'una fanchulla, d'una ragatza hermosa come gli arcangeli, e!*

per la Santa Spina!!! li he clavato una naripia! poverina! que parece un... come si llama? a ia ricordo, un primentone. ¿I la boca? ¡Oh la boca! Si parece si parece una gatera descantellada de porta de casa vella. Ma questo ha d'acabare! L'inspirachione ha de volver a posidermi, per a conquistare il puesto altissimo que la fama mi reserva... Pero antes he de triunfare en el empenyo d'amore en que
5 estoy interesato...

¡¡¡Maledetio amore mio!!! Qüesto amore mi tiene trastornato, el fa que no done pata con bola... E tutto és per culpa del banditti del patre de la mia Cinteta, de la adorada Cinteta, de la Cinteta del pensiero mio...

10 (Trau en una revolada de la butxaca una fotografia. La besa, s'aginolla i ridiculamén tràgic canta.)
"Oh, Cinteta! Oh, mia Cinteta!, il mio amore és un volcane, il mio amore és una flama..."

15 (Al començá a cantá.l pintó apareix Rafel en una aixada al coll i riu mentres lo pintó canta. Al puesto que està indicat pega un fort cop en la aixada a terra. Dien en molta gresca.)

Rafel. Que súrtingue sa mare que la volem conéixe...! Ni Mariano Manta, ni Perot, ni.l Ministre en la corneta hu fa tan bé com vosté, sinyó Penjerolli.

Pintó. Ai, quin susto! ¡Per Bacco! Podrias ser menos bestia, caro amico.

20 **Rafel.** Eh? Que és això de mico? No vaigue maltractan.

Pintó. Qué s'ambrogia, mio caro. Io no.l maltracto.

Rafel. ¿Vosté no m'ha dit mico?

Pintó. No poverino. En la dolche lingua de Garibaldi e de D'Anuncio, amico significa amigo.

25 **Rafel.** Home, parle com los cristians de Remolins, si pot. I ancara no hu crec del tot que mico vulgue dí amigo.
(Transició.)

¿Ascolte? ¿Vol que mos juguéssem un duro a l'as d'oros?
(Trau unes cartes i escapsa de pressa.)

30 **Pintó.** ¿Tanto t'agrada il jugare?

Rafel. Los desesperats no tenim atre remei.

Pintó. *¿E per que estàs desesperatto?*

Rafel. ¡Ai, sinyó Penjerolli!

Pintó. Pinchielli...

Rafel. Pinzell o Penjeroll, és igual.

5 **Pintó.** *Oh! no, no; ma, avanti, contemi perquè estàs desesperato.*

Rafel. Desesperat i boig estic. Tinc los budells negres com l'estalzim, i la fel a pun de sobreixí, i l'ànima recremada i en unes ganes de reventá que si això no s'acaba pagaré un esclafit. Aquí hi haurà un quinocio en més desgràcies que a la guerra del francès.

10 **Pintó.** *Calmesi, poverino, calmesi, e contemi tutto lo que li passa. E si puc ajudar-lo manemi que con giusto l'ajudaré. A vedere, qué li passa?*

Rafel. Una gran desgràcia!!! Me volen casá!!!

Pintó. *Qüesto de casarse, per a vosté és una desgràcia?*

15 **Rafel.** M'estimaria més tindre la pigota que casar-me en la que.m donen per dona.

Pintó. *Que acaso és una mala muquera?*

Rafel. Això sí que no. Ella no té més que és cusina germana meua i per això no la vull per dona, en l'afeigitó de que ella tampoc me vol a mi. Veigue si sóc desgraciat.

20 **Pintó.** *Poverino, poverino mio! E no hay remedio pera.l tuo male?*

Rafel. Bon remei mos ha dat Déu! Ara en pun estan allà dins de casa mon pare i son pare d'ella acaban de tractá lo que han de posá als capítuls.

Pintó. *E como lo volen arreglare? Que no són ricos?*

25 **Rafel.** Malaïdes riqueses!! Per culpa d'elles vénen les meues desgràcies. Lo dia que mos caséssem a mi.m donen la plana de les Corralisses, lo vilá de les Ceniols, la montanya de Comú, lo molí, carro i matxo i cinquanta cens duros en dinés a la mà.

Pintó. *Chinque mile? Cinco mil?*

Rafel. Cinc mil o cinquanta cens, és igual.

Pintó. *¿E que mas?*

5 **Rafel.** A.n ella li donen lo vilá dels Castellets, lo del Bacallà, lo mas del Retó, un hort a les Parets Noves, lo dels Arenals i les Foyes, vuitanta cens duros i.l peano.

Pintó. *¿Il piano? ¿No és pagesa la tua promesa?*

10 **Rafel.** ¿I qué té que vore? Es paigesa poro mol anllustrada. Además de tocá.l pano, sap fé roba d'aquella de foradets, que.s fa en manetes de morté i un cuixí, i sap pintá ninots com vosté. L'atre dia va pintá a una rivella blanca un gos roig, que estava tan sério i tan ben pintat que semblava un monicipal. Veigue si és desgràcia per a mi que sigue ma cusina tan destruïda.

Pintó. *Desgraciatto? Perqué?*

15 **Rafel.** Perqué io ni sóc destruït ni anllustrat. No sé la O en un got. Sóc més animal que matxo de l'aigua de l'estació. ¿Poro qui sap? Potsé lo sé tan talòs, ara.m salvarà.

Pintó. *Cuenta, cuenta, a vore.*

Rafel. Pos com ella és tan sàvia, sa mare no vol que mos caséssem, d'hasta que io sàpigue de lletra i adeprengue a tocá un anstrumén, perquè així quan ella.m tocará.l peano io li tocaré l'anstrumén per a fé dúvols.

20 **Pintó.** *Molto bene, ¿E tu que vols adependre a tocare? Les Castagnuoles?*

25 **Rafel.** Io.ls hai dit que en un catufo me faré una cimbomba, poro no s'han volgut avindre. Volen que sigue astrumén de vén. Lo bernardino no.l vull perquè.m tocaria del pit. La flauta tampoc m'agrada perquè.s toca de gairó. (Fa senya i carassa.) De vén només m'agrada allò, sap? (Posa.ls dits estesos i hi passa rapidamén los llavis xulan.) com los sanabacons, poro tampoc los agrada.

Pintó. *I qué instrumento has adattato, pues?*

Rafel. Hem quedat que adependré.l cordion.

Pintó. *Conque l'acordeone?. Non che male, ¿Quieres que io te ensenye?*

30 **Rafel.** Lo que vull és tirá.l carro pel pedregal, i anjagá a mon pare, a la novia, a sa mare i a tota la parentel.la més allà de la quinta guitza... Si io tenia qui.m

fes costat...

Pintó. *Si io só bono, per a ajudarle, cuenta conmigo.*

Rafel. Pos no hu ha de sé bo per a ajudar-me, en la cara de granuja que fa?

Pintó. *Andiamo. Di que quieres que haga.*

5 **Rafel.** Aquí està. Vosté que ha corregut tan de món, ha degut vore com domen a les fieres, i als animals rars. Ma sogra, bueno, la que vol ser-me-hu, té la culpa de tot, per fiera; veigue com mos hu farem per a domar-la, per a assossegar-la, i que no vaigue per aquí furgan a.n este i a la l'atre per a que io.m case en sa filla.

Pintó. *Bene, bene. Primeramente contesta. ¿Quien es la tua promesa?*

10 **Rafel.** No hu sap? Una filla de la germana de mon pare. Una cosina germana meua, si no coneix atre. Viu a l'hort d'aquí dellà. Cinteta Rovelló de Figa Còquera.

Pintó. *¿Cinteta has dicho? Cinteta? Esta del huerto que hai han aquellos animales? Como si llaman?*

15 **Rafel.** ¿Sogres?

Pintó. *No, estos animales que.s hi penja il moco.*

Rafel. ¿Titotes?

Pintó. *Eco li cua. I esta és la Cinteta que... Ai Dio mio.*

Rafel. Sí, esta Cinteta. Pero qué li agafa? Qué té tan groc?

20 **Pintó.** *Ella, ella... imposible. E demasiado angelicale per a casarsi en un condotieri come este... Imposibile, no és ella. (Trau una fotografia i l'ensenya a Rafel.) ¿Es esta?*

Rafel. Eh? Sí, esta és. Això és lo seu retrato, és autèntica.

Pintó. *I tu juras no volerla per casar-t'hi?*

25 **Rafel.** Mire si la vull, que abans de casar-m'hi sóc capaç de mijar-me sis rengleres de mistos d'esca.

Pintó. *Oh! caríssimo amico! Ah si podias tu intrare in il mio petto!*

Rafel. ¿Que.m pet... (Sense acabá.)

Pintó. *Si podias intrare in il fondo de la mia anima!*

Rafel. ¿I qué hi faria allí dins?

5 **Pintó.** *Verias la fermesa, il entusiasmo, il calore, il fuoco con que t'ajudaré a desfere il casamiento tuo con la Cinteta.*

Rafel. Gràcies sinyó Penjerolls, gràcies, ia li agrairé.

Pintó. *Pero barata que io t'ajude, has de prometer-me ajudar-me tu a mi.*

Rafel. Sí, home, sí, diguem a qué.

10 **Pintó.** *A casar-m'hi io en ella. En la Cinteta, en la mia Cinteta, en la tua cosina, pues ella e io nos estimamos, ella mi ama e io la adoro. Ten confianza en mi, e juro per Bacco, per Júpiter, e per tutti gli dii enmortali, de convertir-me in il propio Diabolo hasta conseguire que tu quedes en liberta, e io amarrato con las catenas matrimoniales a la mia Cinteta, a la mia adorata, a la mia idolatrata Cinteta.*

15 (Canta lo mateix del principi.)

Rafel. (Posan-li la mà a la boca.) Dixe's está de cançons i parlem. Veigue qué hem de fé. Ia cantarem i ballarem lo dia de les bodes. Calla, ara ve Cinteta...

ESCENA II

Mateixos i Cinteta que va lligín.

20 **Pintó.** (Se trau lo sombrero i s'agenolla.) *Oh, la mia ragatza que viene a alumbrare con gli fulgore de sus oglios las tenebrosidades del firmamento de la mia anima. Salud prenda mia ansucrata, fanchiula mia hermosa, madonna mia adoratta...*

25 **Cinteta.** Bon dia sinyó Pinchielli, bon dia i que Déu li conserve l'humor. ¿Com està.l quadro?

Pintó. *Adelantatto, pero mi falta il tragio, il vestito, que me dijo tenia de cuando en el colegio, representó il papiere de Princesa. Traigalo, il quadro quedara súbito listo.*

Cinteta. Lo tinc amanit, ia.l portaré i.l donaré a Rafel.

Rafel. ¿Xica? Saps que ets una minsa-mansa tu? Vat-aquí com sempre.m dies que.m fes ben amic del pintó. Mira-la la bauba con se l'ha sabut triá.

Cinteta. ¿Que.t dol per a mi?

5 **Rafel.** No, amb bona refé, m'estimo més que sigue per a tu, perquè és tot un home, i mol bo, que no pas que haguesses fet cap a les mans de quansevol ximplet d'estos que només busquen les dones riques per a ells passá la vida xalan a costelles d'ella i sense baixá l'esquena.

10 **Pintó.** *Gràcias amico. ¿E tu, hermosa mia, creus que sóc capaç de hacete dichosa e darte tutta la felicitate possibile en esta vita? e no portar-me come estos tximples que dice tu hermano? Bene, primo hermano.*

Cinteta. Oh, si no cregués que m'estimes i.m faràs ditxosa no t'hauria escoltat. Estigues-ne segú.

15 **Pintó.** *Io trebagliaré sempre, per tu e per nostres figlioli, perché tindremos muchos figlioli, e antes moriré que hacerte infelice.*

Rafel. Bueno, bueno. Abans ham de pensá en trencá les lligasses que ara mos amarren a tots i después ia parlarem de l'allioli este que dieu. Acabem d'arreglá lo nostre.

20 **Cinteta.** D'este modo vos dixo. Vaig allà dins que no sé qué deuen volé: mon pare que m'ha anviat a buscá, adés.

Pintó. *Addío luna argentina, addío clavelina olorosa. Addío vita mia. addío, addío...*

Rafel. I recorda't de portar-li lo traque de princesa.

Cinteta. Lego. Tan pronte com arribe a casa. (Entra en la casa.)

25 **Pintó.** *Questa chica mi porta trastornato.*

ESCENA III

Rafel, Pintó i Ramona *que viene por el fondo lado opuesto de donde entró la Cinteta.*

Ramona. Ha vengut Cinteta per aquí?

Rafel. Quina Cinteta? Antene-mos que dia Llopis.

Ramona. Ta cusina, home.

Rafel. Sí qu.ha vengut. ¿Qué li vols, parladora?

Ramona. Xic, sí que astàs picat. De.n quina ceba te couen los ulls?

5 **Rafel.** De.n quina ceba? Te creus que no hu sé?

Pintó. *Per Bacco. Vamo a vedere si hora se pega con questa muquera. Habiate piu rispetto per a nesta ragatza tan bella.*

10 **Rafel.** No tí res de bella perquè és ben jove, i tan jove com és, tí la llengua com una destral. Figure's que se n'ha anat per l'horta i ha contat les coses del meu casori, i les baralles que tenim en la família per això.

Ramona. Io hai contat tot això? D'aquí no.m puga moure si això és veritat.

Rafel. No xica, no. Que no mos castigue Déu de tindre.t aquí sempre de plantó. I quina casa més foradada que tindriem tots.

Pintó. *Basta. Ves, chica, ves, allí dentro está la Cinteta.*

15 **Ramona.** Vaig perquè sa mare la demana. (A Rafel.) Mira ell. Sàpigues que io no parlo més que d'aquell astudian tan simpàtic que.m porta trastornada de cap a peus. Lo teu no m'interessa per a res. (*Se acerca a la puerta i llama.*) Qui ia per aquí? Ei! Sinyó Miquel!!!
(*Voz de dentro.*) Qui és?

20 **Ramona.** ¿Astà Cinteta, la del meu amo? Pos sa mare la demana en molta pressa.

Cinteta. (*Des de dentro*) Ramona... dis-li que vaig de seguida.

Ramona. (A Rafel.) Vaiga andosiau. Mira, xic, en les teues xifladuries consevol dia acabaràs per grillar-te més que les cebes... (*Vase riendo.*)

ESCENA IV

25 Rafel i Pintó.

Rafel. Bueno. Som-hi pel que hi som. Qu.ham da fé natros?

Pintó. Vosté...

Rafel. Xeic. Ia que ham de sé parens diem~~os~~os de tu, vols?

Pintó. *Bene, ¿tu estàs disposato a fecere cuanto mane?*

5 **Rafel.** Així manesses ampedrà la carratera simpàtica hasta la Potra de Pino de crevetes de mig Camí. Mana, que per mi no quedarà la cosa.

Pintó. *Ia està. ¿Que funcioni de teatro has visto tu?*

Rafel. Ui! Moltes. Lo menos tres dotzenes. Mira: "Don Cuan Tinorio". "La Portera de la Fràbica". "Los Toreros d'Hivern". "La Criada Nova"...

Pintó. *Basta, basta. Ia cuello que necesito.*

10 **Rafel.** Que mos han de fé treateros ara? ¿Sí que mos ham da fé comedians?

Pintó. *Non preocuparte ahora, ni enredarte en preguntas tontas que mos hagan perdere il tempo, cusí precioso que habiam da necessitare per la nostra preparacione. Ma será qualche cosa per l'estilo.*

15 **Rafel.** Mira Pengerolli... No m'anredes en les teues xiflatures, i dis-me les coses clares, perquè has de sapigué que a mi m'agrada al pa i al vi vi.

Pintó. *Niente d'imbrolli i no seas somaro.*

Rafel. Ia saps que no hu sóc fill del maro... Acabem.

20 **Pintó.** *Bene... Recuerdas tu el tipo aquel de Toreros d'inviern que es figlio de un fabricante de macarroni, que es tonto de la testa i que li quiaman... li quiaman... Pastetes?*

Rafel. Aquell que sempre diu: Io vui pa.mb oli!!!
(Fen cançoneta.)

25 **Pintó.** *Eco li cua. Pues tu has de representare algo per il estilo. Apenes vinguen il patre comenzas a facere cosas raras, a decire estravagancias i facere l'animale come si estuvieras com las testa grillada. ¿Comprendes?*

Rafel. Ia hu crec. Recristina si xalarem! Avan, que m'agrada.

Rafel. *La tua futura sogra, t'ha donato alguna volta algo per mejare?*

Rafel. ¿Per a minjá vol dí? Sí, prou, prou. Este matí sense aná més lluny, m'ha donat un tall d'anguila en ceba perquè sap que m'agrada mol.

Pintó. *La està, ia està. Has de donare a entendre que'l tall d'anguila i la ceba t'han trastocatto la testa. Has de repetire que no vols casar-te, i decire que vols intrare en un convento.*

Rafel. Uva. De primera.

Pintó. *Io mi presentaré come medico, per curar-te e lo demas corre de la mia cuenta. Un atra cosa. Cuando vengan a darti llisone de llegire i d'acordeone, tu procure empipare a los maestros haciendolo tuto al reves. ¿Estás?*

Rafel. Sí, home, sí, veigue si hu faig bé. (En molta gresca.) Io vull sé monja... io vull sé flare... io m vull casá en ma sogra... io vull l'anguila de ma sogra... io vull freigí la ceba de ma sogra...

Pintó. *Bravo, bravíssimo. Eres un actore perfecto. Avanti. La victoria és nostra. Cantemos mio caro aquello de Gli Hugonotti... (A crits ben forts.)*

15 *Suoni la trompa intrepido
io pugnero da forte
queiro afrontar la morte
griando'm vull casa...*

*Amarillo si
20 amarillo no
la que'm vol de sogra
pelaré io...
(Paran en sec.)*

Rafel. Calla que surten.

25 **Pintó.** (Arroplega de pressa los pataquets dien)
Serenitate i aspavil. Addío, addío, a rivederchi...
(Se'n va correns.)

Rafel. Anem a vestir-mos. Lego començarà la funció.

ESCENA IV

30 Ignasi, Peret, Miquel i Cinteta, que surt ploran.

Ignasi. (A Cinteta.) Vés-te'n, vés ninot, només servixes per a fé'l sumicó. Com

si.t vulguéssim fé algun mal, ¿Que hi ha res milló al món que casar-se?

Cinteta. Com vostés volen casar-me no és més que buscar-me la desesperació i la mort.

5 **Ignasi.** Camina, vés, vés i dis-li a ta mare que la cunilla que ham trobat morta este matí que la pele i la face en fideus, que espero convidats. Vés i no jamegues més que per a res te servirà.

Miquel. Tan feo és lo meu Rafelet que no te'l vols?

Cinteta. Ni feo ni garrit. No.l vull, no.l vull i no m'hi casaré.

Ignasi. Tu faràs lo que ta mare.t manarà. I prou, vaiga, vés-te'n.

10 **Cinteta.** Io.m moriré, io.m moriré.

Peret. No filla no.t moriràs, pero no plores que.l ditxo mos diu que les roques no s'ablanixen en llàgrimes. Vés que io.m quedo a vore si hu arreglo.
(Se'n va Cinteta.)

ESCENA IV

15 Peret, Ignasi i Miquel.

Ignasi. Bueno, a natros no mos cal parlá més. Rafel que adelante en la lletra. Ara en arribá a l'hort, t'enviaré a l'estudian aquell que ve a fé repàs al mosso, per a que ensenye de lletra a Rafel, i més tard a la tarde t'enviaré al de l'acordeón.

20 **Miquel.** Bé, ia diràs tu quan anem a casa.l notari per a fé.l capítul com hem quedat.

Ignasi. Sobra tems per a.n això. Ia saps que.l tracte és que los nostres fills no.s casaran hasta que Rafel sàpigue llegí mas que sigue lo Fleuri i això hu podrà adependre en dos dies.

25 **Miquel.** També és mania la de la teua dona de posá esta condició; s'ha ancorabassinat en la lletra i és tan tossuda que no la farem arreculá.

Ignasi. Coses de dones. Ella hu vol? Que li hai de fé io? pobre de mi.

Peret. Tirar-te al riu, per sibeco. La burrada més gran del món és fé cas de les dones, pues ia sabeu que són casi totes com les mules, llevat que no van ferrades.

Íl ditxo ia hu diu. "Qui de dones se fia, espanyes quan plou".

Miquel. Ba! Ia tenim aquí allò que diuen los predicadós "*El maestro de las sentencias*". Ia està aquí Peret en los ditxos. Ia ascomença.l sarmó.

5 **Peret.** Poc me val lo predicá. Pero lo ditxo ia hu diu, "No hi ha pijó sord que.l que no vol escoltá".

Miquel. Bueno, bueno, ves-te'n a la teua faena i dixa-mos tranquils i no vingues en sòries que ia hu sabem que no hu som natros sans, no cal que mos hu digues tu.

Peret. Lo que voldria és que fósseu hòmens, ancara que no fósseu sans.

10 **Ignasi.** Ei...!

Peret. I tu hu ets menos que este ancara, home.

Ignasi. ¿En qué hu veus?

15 **Peret.** En lo que esteu traman. A totes passades i perquè la teua dona hu mana, voleu casá a ta filla en Rafelet, i això és un disbarat més gran que Mola Cima. Si tu fosses home, això no passaria, pero com los pantalons a casa teua los du la teua dona...

Miquel. Ancara no n'hem tingut prou allà dins de sarmó?

Peret. "Pobre pidoladó, traú rosegó" diu lo ditxo i no pararé hasta que dixésseu corre este casamén tan disbaratat.

20 **Miquel.** No sé perquè ha de sé disbaratat.

Peret. ¿Que ets llosco? No veieu que que.ls nois no s'estimen?

Ignasi. ¿Que hi fa això? Aquí no.s tracta de que s'estimen o no, sinó de que casan-los, los béns i.ls interesos no surtiran de la família.

25 **Peret.** No surtiran? Casan-los, és com a la llarga tot se n'anirà al dimoni. ¿No veiem tots los dies que.ls fills que naixen de matrimonis entre parens pròxims tots surten tarats? L'un tonto, l'atre mut, l'atre ximple i amomiàt, cap de vividó. Si ia hu diu lo ditxo, "No hi ha més mal tap que.l de la mateixa fusta". I un atra este casamén no.l deveu consentí perquè lo matrimoni sirà fals.

Ignasi. Home, home.

Peret. No hi ha més, home. Lo casamén per a sé vàlid ha de sé contret lliuremén pels dos que.s casen. Ancara que Cinteta i Rafel al peu de l'altá diguessen que sí, no valdria, perquè no hu dirien lliuremén sinó que Rafelet hu diria per temó a tu i Cinteta per temó a la fiera de la teua dona. Només surtirien casats lo vilá de les Senioles en la montanya dels Bacallàs i.l carro i matxo en lo peano. Veigues, quins casamens.

Miquel. Si t'escoltéssem a tu res fariem mai. Sempre ramugues, a tot trobes peros.

Peret. I no tinc raó? Quin home que sigue home estarà mai conforme en lo mal fet? Io no sóc dels que.s dixen doblegá. Al pa, pa i al vi, vi. Als que esploten als pobres, sigue com sigue, los hai de dí lladres. Als que per la seua posició havien de doná exemple i llum i sols donen fum, los hai de dí malvats, als que volen pendre a Déu per cobertura de les seues maldats i volen passá per devots i santurons los hai de dí hipòcrites; als que no cuiden més que arraconá al cul de la caixa onces i més onces, sense que.ls preocupe la desgràcia dels pobres, los hai de dí corbs; als que.s dixen deslligá.ls pantalons per a qué se.ls pose la dona, los hai de dí mariquites i als que, com vatros, sols penseu en los interesos de la terra sense tindre en conte lo mal que feu a les ànimes, als que per 30 dinés asguinzeu la felicitat i la ditxa de dos criatures tan bones com Cinteta i Rafelet, los hai de dí Estúpids i ia hu diu lo ditxo "L'arròs, lo peix i.l pi naixen a l'aigua i moren al vi". Vatros hau naixcut per a sé només que porta-monedes, i us toca morí rosegan un cartutxo de dobles de cinc duros, mentres los dimonis vos astiraran per les potes per a llançar-vos a l'infern aon està Judes i tots los Iscariots que al món, com vatros, sols han estimat lo malaït diné.

Miquel. Ia has acabat? Xeic, hu xafes bé.

Peret. Ia hu diu lo ditxo. "Qui renta.l cap a l'ase perd lo sabó i.l tems".

Miquel. No l'has perdut perquè ara quan vinguen eleccions, te farem mas que sigue concejal. No patixques, Pere, no patixques pels txics, que ia s'estimaran si avui no s'estimen.

Peret. Ia hu diu lo ditxo. "Lo mal dels atres fa de bon passá".

Ignasi. Ancara més ditxos? Vaiga, me'n vaig. Adéu Peret i descansa... Natros conformes, eh Miquel?

Miquel. No cal parlá més.

Ignasi. Andosiau.

Miquel. Recorda't d'enviá a l'estudian.

Ignasi. Tan pronte arribe a l'hort.
(Se'n va.)

ESCENA V

Miquel, Peret i al final Rafel.

5 **Miquel.** Saps que ets mol ximple? Tu només goses fen-me rabiá.

Peret. ¿Perqué.t dic les veritats? Ia hu diu lo ditxo. "Qui.t voldrà bé.t farà plorá".

10 **Miquel.** Sí, sí, tu en los teus ditxos, me vols llançá a perdre, i llançá a perdre a ton nebot Rafelet que dius que tan t'estimes. Si Ignasi hagués sigut un atre lo casamén ia s'hauria desfet. I mon fill hauria perdut la ocasió de casar-se en una dona més rica que ell.

Peret. Pos si s'hi casa, ia està llest, perquè.l ditxo ia hu diu, "A casa de dona rica, ella mana i ella crida".

Miquel. Ia tinc la sang refreigida de sentir-te los teus ditxarratxos.

15 **Peret.** Es clá, "en dí les veritats es perden les amistats", pero no.t valdrà, io no pararé, pensá bé, Miquel, pensa-te-hu bé abans de fé casá a ton fill en Cinteta, pensa-te-hu bé, que.l ditxo ia hu diu, "casa't Pere, que mal any t'esperé".

Miquel. Home vés i fes-te fregues. Hu hauré de pendre a la fresca; ia que vols ditxos recorda't d'aquell "a casá, a culades s'hi pot aná" (Va per marxá.)

20 **Peret.** Pero apunta't este "qui al casar-se hu ancerta, la sort feta, si no hu ancerta, la fossa auberta".
(Entra Rafelet disfressat en un sac i un cobrellit. Lo sac a tall de caputxa i un lliban al cos, les aspardenyas a la mà i un cresol ancés, va cantan la cançó del gori gori. Mol sério.)

25 **Rafelet.** *Un fraile... dos frailes...tres frailes...*

Miquel. (Se'l mira i diu anfadat.) Ia has anat a regá la taula d'espínacs?

Rafel. *Cuatro frailes, cinco frailes... Se saca ànima, et in secula seculorum, amen.* (Fen un gran crit.) Hi ha cap pell de cunill!!!!

Miquel. Qué és això ara? A qué ve este Belem?

- Rafel.** Io.m vull casá!!!
- Peret.** (Fen senya a Miquel.) Està trastocat.
- Miquel.** Per qué.s vol casá està trastocat?
- Rafel.** Io.m vull casá en ma sograaaaaaaaaaaaaa!!!!!!!
- 5 **Peret.** (A Miquel.) Hu veus?
- Miquel.** Prou fé.l ximple. Acabem. No estem a carnistoltes. (Pega a Rafel.)
- Rafel.** Aiii!!!!!! Ia me'n confessaré. Io me'n vull aná a flare!!!
- Miquel.** (Mol enfadat.) Que ia n'hi ha prou hai dit. (Pare torna a pegá a Rafel, Pere hu impedix.)
- 10 **Peret.** No li pegues, los cops són lo radé. No sempre que hi ha un ram és senyal de taverna, diu lo ditxo. Dixa'm a mi. Vine, Rafelet.
- (Rafel s'aginolla davan de Pere i canta allò de les xiquetes).
- Pere.** Lo ginoll me'n poso a.n terra, Mare no m'aixecaré.
- Peret.** Alça't fill meu, dis-me, qué tens? A qué ve això?
- 15 **Rafel.** (Cantan.) La penitència que.m dóna, la perdona.l sinyó rei.
- Miquel.** Que s'ha degut torná boig?
- Peret.** Per desgràcia les traces són d'això. A veam, a veam. Rafelet, fill meu, dis-me qué tens, te fa mal alguna cosa?
- Rafel.** L'anguila, l'anguila que m'han dat.
- 20 **Peret.** ¿Qué és això de l'anguila?
- Miquel.** Sí que és veritat. Este matí la dona d'Ignasi n'hi ha donat un tall, pero no hu entenc.
- Rafel.** ¡Ia va, ia! ¿I la cocoia? ¡A l'Aube!! Afaita't!!
- Miquel.** Ai, Déu meu! Quina mon passa a casa nostra?

Rafel. Tururut qui jamega ia ha rebut (Cantan l'Aliron.)

Pere. No res, vés de seguida a busca.l metge, vés, vés enganxa.l carro. Motet, io me'l veig mol malamén, corre, no t'ancantes.

5 **Miquel.** Vaig. A tu te l'encomano. No l'amolles de vista. Vaig i vinc en un salt. Ah! Si mentrestan venia aquell que esperem de Barcelona, que ve a comprar-me aquells trastes vells, dis-li que no estic per a res.

Pere. Bueno, vés. No t'antretingues, corre.
(Se'n va Miquel.)

ESCENA V

10 Pere i Rafel

(Al marxá son pare, Rafel s'alça de pressa i va correns a vore si son pare ia és fora i ancaran-se mol serio en Pere li diu.)

Rafel. No s'assore, tio.

Pere. ¡Guai!

15 **Rafel.** Tot és comèdia.

Pere. Home, vés i fes-te fregues... ¿I a qué ve això?

Rafel. A que no.m vull casá en ma cusina, vale aquí.

Pere. Io tampoc hu vull, pero... vaiga un susto que m'has dat.

20 **Rafel.** Pos no pararé hasta que tot se hu emporte.l dimoni i.m dixeren está tranquil. No hi pot haver-hi bon cristià que vulgue que siguéssem desgraciats tota la vida, Cinteta i io.

Pere. Es clá que no.

Rafel. Pos vosté també.m podria ajudá.

Pere. Qué vols que face?

25 **Rafel.** Seguí la broma. Primé de tot que mon pare no vaigue a busca cap metge. Ia.n tinc un d'amanit. Ha vingut a posta de l'Itàlia per a curar-me. Així hu té de creure mon pare. Vosté se'n va a buscar-lo ara de seguida. Lo trobarà buscan

herbes a l'andadó de la Sénia de l'hort del tio Calçotets. En vosté confio. Si m'ajuda ancara me l'estimaré més, tio Peret.

Pere. Fas bé de descansar-te en mi, Rafelet, perquè ia hu diu lo ditxo, "De savis i de vells és escoltá i doná bons consells". Io t'ajudaré perquè t vull i no sóc
5 com los del ditxo "*bien te quiero, bien te quiero pero no te doy mi dinero*". M'agrada esta comèdia. Està mol ben pensada. Ia és veritat lo ditxo. "Cada u.s mata les puces com pot" i tu.t mates les puces del casori fen lo boig... Sí fill, sí, t'ajudaré, perquè "fill ets, pare siràs, tal com faces tal hauràs". Animo fill meu,
10 amun Rafelet, vencerem i no.t casaràs a tall de ximple sinó al teu gus i aquell dia sí, aquell dia farem lo del ditxo: "Crits a l'altá, fum a la trona, gallina a l'olla".

Rafel. Gràcies, tio Peret. Ara vaigue a buscá al metge. Ia.l trobarà allà. Vaigue i dixel fé.

Pere. Dixa'm dí abans a ton pare que desanganxe, veigues io havé de fé comèdia, quan cert és lo ditxo, "pesa més un onça de sang que una roba
15 d'amistat".
(Se'n va.)

ESCENA VI

Rafel, Cinteta i Pintó -estos dos surten vestits de marfanta-.

Rafel. Recristina, que és allò? A pos si vénen per a fé mal no.ls arrendo la
20 ganància. (Agafa l'escopeta que estarà penjada i comença a fé.l boig dién.)
L'anguilaaaaa! Io vull aná a pescá l'anguila...
(Entren les dos marfantes.)

(*Batallones de mi mando!!! Alto!, apunten...* (Apunta en l'escopeta a pun de fé foc. Cinteta se destapa en una arbolada i diu assorada a Rafel.)

Cinteta. No tires, Rafel. Som natros... (Lo pintó.s destapa.)

Rafel. Recristina: ¡Quina n'anava a fé! ¿Per qué veniu així?

Pintó. *Mio caro, necesitabamos parlarti, i come non era sicuro no incontrarse aquí al tuo padre, nos hemos disfrassato di animas en pena per a asustarlos i poderte dar il encargo.*

Rafel. \ Ansia pos, que està al caure de vindre, dieu lo que hi ha.

Pintó. *Nada, que d'aquí a un momentino vendrá gli estudiante per a insegnarte*

di letra, i ia sabes lo que has de facere.

Rafel. No.s queixarà de la pesada, ia hu voràs.

Cinteta. M'havien assorat dién-me que t'havia agafat un mal dolén.

Rafel. Sí, lo mal de la gresca.

5 **Pintó.** *Un ataquio de gresquitis aguda, complicata en boigitis destemplata e tuto per a conseguire que la mia rateta quede liberata de les sarpes d'este gato que no la vol per mejarsela. I la deja a la disposichione d'este otro gato que la anguglira a petitas mosegatas.*

Cinteta. Ai Déu meu, a lo menos que mos súrtingue tot bé.

10 **Rafel.** No tingues temó, que mon tio Peret també mos ajuda.

Pintó. *Ah, sí? Pues estamos salvatos. Perché vale mucho i vos estima il tio Perico. Bueno, tu ia sabes lo que has de facere, i multa, multa gatzara sinse compasione fes il burro, non te pares per niente i la vitoria sira completa.*

15 **Rafel.** ¿No l'has trobat ara a mon tio? Es en busca teua, l'hai enviat a l'anadó de la sénia de l'hort d'esta.

Cinteta. Ala, pues, anem, no sigete cosa que no mos trobe i s'ambolique i mos hu destorbe. Anem.

20 **Rafel.** Sí, aneu de seguida que ve mon pare, aneu. (Se tapen en los llançols i se'n van. Cinteta haurà dixat damun del pedrís un fardell que duia a la mà) Rafel a l'adonar-se del fardell lo desfà i ensenya un vestit de dona mol anrellamat i rién diu.)

Rafel. Vat aquí un vestit que potsé.m servirà per a la comèdia, vorem.

ESCENA FINAL

Rafel i Miquel que ve assorat perquè s'ha trobat en les marfantes.

25 **Miquel.** Déu meu, Déu meu! Quina mala astrugància ha caigut a casa meua?

Rafel. (Cantan a crit pelat.)

Suono la trompa intrepido

*io punyeto da forte
 quiero pegar ben forte
 cridando ¡io vull anguila!
 io vull l'anguila de ma sogra!*

5 **Miquel.** Rafelet per l'amor de Déu, només me faltes tu!!!

Rafel. Aquí està Don Cuan Tenorio. Ànimas del Purgatorio acaben de dir-me que si.m caso en Cinteta anirem tots a l'infern, i caurà l'iglésia i.s destimbrà lo castell, i aumentaran los repartos i vostés tornarà una anguila i ma sogra se la minjarà, la cucafera i Xiqueees... sardina frescaaa... (Para en sec.)

10 **Miquel.** (Que haurà estat assorat no sabén qué fer-se davan de l'ataque de Rafel va correns de un cantó a un atre i per fi comença a crits de.) ¡Socorro!... ¡Un metge!... ¡Peret!... ¡Veniu!
 (A.n estos crits s'hi ajunta la cançó estridén de Rafel de *suoni la trompa intrepido.*)

15 **Miquel.** ¡Un metge!... (Se'n va correns.)

Rafel. ¡Io vull anguila! Se comença la Funció.

Telón Ràpid.

ACTO SEGUNDO

ESCENA I

20 *Cinteta i Ramona sentadas bajo el parral cosiendo y en grata conversación.*

Ramona. Xica. ¿I és veritat tot això? ¡Pobre Rafelet! Tota astic de carn de gallina de sentí.l qu.em contes.

Cinteta. Vaia si és veritat. I està sempre dién que li fa mal l'anguila... l'anguila que li va doná ma mare.

Ramona. Ui, Jesús! Mare de Déu de la Providència, que face un milacre, perquè sinó l'hauran de portá a San Boi.

Cinteta. I quin ramei hi haurà, si no s'apanya ancara que fos un poquetet, perquè mana, de la manera que astà és impossible aguantar-lo.

5 **Ramona.** ¿I a on és ara?

Cinteta. Va corrén per esta horta. Crec. A no sé que astigue revolén per dins casa, ancara que no hu crec, perquè ia fa rato que astem aquí i si astés ia mos hauria surtit per alguna part. Creu-me que astic que no sé lo que.m faig.

Ramona. (Assustada.) Ai, Déu meu. Mira.l per a on surt. Ane-mo.n.

10 *(Huye corriendo sin esperar casi a Cinteta. Esta le hace señas de burla por detrás, mientras cariñosa hace con la mano adiós a Rafael).*

ACTE SEGON

(La mateixa decoració.)

ESCENA I

15 **Rafel i Estudian.**

(Rafel apareix en un casco d'armat al cap i una dalmàtica roija i les cames nues i espartenyas en xancla. A la mà durà una trena de forc d'all's i a l'atra una palmatòria encesa. Surt cantan "amarillo sí, amarillo no, si pesco a ma sogra, lo hi diré io".)

20 **Rafel.** Bueno, ia vorem. Ia hem tirat la capa al bou. A vore com n'aixim, d'esta anfància. Calla, allà ve l'estudian. Fa cara de no minjá calén. I este m'ha d'ensenyá de lletra?... Ia està ben llest. Per més que això dels estudians no són mol de fiá... Fa cara de bon txicot... ¿I qué faig io, ara?... No res, a un boig tot li està bé. Faré.l mort... (Se traú lo casco, penja.l forc d'all's i dixa la palmatòria a.n terra i.s dixa caure estés)

25 (Entra estudian)

Estudian. Ave...ave..ave... Qué és allò? Un home estés!... (Va cap a Rafel.) Sembla un mort... Pero està massa sèrio per a està mort del tot. (Li pren lo pols, li posa la mà al fron, li posa l'orella al pit, li agafa un braç i li alça dixer-lo caure. Al caure Rafel li pega una bufetada forta...)

5 No hu sé. Diria que m'han pegat una bufetada. Pero talmén sembla mort... ¿A vore si alena? (Agafa la palmatòria i li atansa al nas de Rafel. Este bufa i apaga l'espelma.)

Vat aquí que no sé si l'ha apagat lo mort o.l ven... ¿A vore, fem-li pessigolles?... (N'hi fa.)

10 **Rafel.** Morral, que.m faràs riure i no estic per a rialles...

Estudian. ¿Parla? *Ergo non mortuus est...* (Li torna a pendre.l pols.)

(De dins Miquel crida.)

Miquel. Rafelet!!!... A on estàs?

15 **Rafel.** (A estudian, mol ràpid.) Digues que ets metge, que estic mol grave, cobra i vés-te'n. Ia tornaràs lego, pero torna, eh?

Estudian. No tingues temó.

ESCENA II

Mateixos i Miquel que surt assorat troban a l'estudian que pren lo pols a Rafel.

20 **Miquel.** A on estàs Rafelet?... Este deu sé.l metge que ha anat a buscá Pere. Sí que ha vingut pronte d'Itàlia
(A l'estudian.) Que li sembla sinyó dotó?

Estudian. *Malus, mala, malum...*

Miquel. I no hi trobarà remei? No.l curarà?

Estudian. *De futuribus affirmare non licet...*

25 **Miquel.** Fututibus?... Ia, ia hu entenc, per desgràcia.

Estudian. (Mol sério, trau un papé, llapis, apunta i.l dóna a Miquel, paran la mà diu sec.)

Dos duros.

Miquel. Això sí que hu ha dit clá. (Los hi dóna.) Prengue. I talmén està boig?

5 **Estudian.** (Miran-se de fit a fit a Miquel marxan tieso i majestuós se'n va dién.)
Dominus tecum...

Miquel. Torne tantes vegades com vulgue, que tot se li pagarà. No les astuvie les visites.

Estudian. *Bonus bona bonum...* (Acaba d'anar-se'n.)

10 **Miquel.** Vaiga un metge. Deu sé mol savi, pos diu que.ls savis van mal arreglats i parlen poc i no se.ls antén.

Rafel. L'anguila!... ¡No vull més anguilaaaa!

15 **Miquel.** Quina mania. Fill meu, Rafelet, no.m faces patí. Ajuda't una mica. Lo metge diu que tornarà. No.t desanimes. Aquí ha dixat la recepta. ¿A vore que diu? (Llig.)

"*Qui -po-tes-... cap-ere-... cap-iat...*" No hu entenc tot, pero està ben clá. Una vegada potes, i dos vegades cap... No hu sé, no hu sé. A vore lo boticari qué diu. Lo que sí que hai entés és allò de fututibus... Pobre fillet meu... Te trobes milló?... No tens ganes de res?

20 **Rafel.** A, Sí.

Miquel. Digues, demana. De qué tens ganes?

Rafel. D'asgarrapá a ma sogra.

Miquel. (Tot conturbat.) No res. Hai d'anaá a buscá això a casa.l boticari. Està perdut lo meu fill.

25 **Rafel.** Pareeee.

Miquel. Qué vols, fillet?

Rafel. Compre'n una...

Miquel. (Interrumpín en ànsia.) ¿Qué vols que.t compre?

Rafel. Una cucafera i un vestit d'armat per a aná a llaurá a la garriga.

Miquel. Déu meu, Déu meu!!!

Rafel. Xiques, dones, xocolate, aspelmes i sucre...

Miquel. No res, boig, boig arrematat.

5 (Vénen Pintó i Peret.)

Miquel. ¿Qui és aquell sinyó que ve en Pere? Ah, deu sé aquell de Barcelona... No podia vindre a més mal hora.

ESCENA III

Mateixos, Pintó i Peret. -estos que entren.

10 **Pere.** Aquí te'l porto.

Miquel. Mal hora és esta, pero a vore si mos antenem pronte. Ia li vaig enviá a dí que no les hi donaré menos de set-cens duros.

Rafelet. *¡Quién pide otro! Que baile Miguela!!!*

15 **Pintó.** *Ah, signore mio, m'ha interato il suo fratello, de la tremebunda desgracia que ha caiguto sobre il poverino figlio suo. E non capisco como V. solo tiene il pensiero en la vile moneta.*

Miquel. Pero vosté no és aquell de Barcelona que ve a comprar-me les dos llumaneres antigues? Vosté no és?

Pintó. (Interrumpin.) *Llumanera? El llumanera lo serà Vd.*

20 **Miquel.** Io llumanera? Vaigue en conte en faltar-me que estic a casa meua.

Pintó. (A Pere.) *Es per a ballar-mi com il signore que m'ha portato aquí?*

Peret. ¿Qui.ls empeny que tan redolen? És ben cert lo ditxo que "Parlá sense pensá és tirá sense apuntá" (A Miquel.) Da on hu has tret que este sinyó sigue lo de les llumaneres?

Miquel. Qué.t diré? Com l'espero... No.n face cas sinyó,estic trastocat (Al Pintó.)

Pintó. *Ah, bene, questo signore debe ser il loco. Ah pues atenchione!!!*
(S'avalança a Miquel i mentres lo subjecta li diu.)

5 *Cuidado que los locos hay que tratarlos sin contemplaciones.* (Li atasca la gorra hasta.ls ulls.) *Una corda, una camisa di forsa, venga pronto. Es periculoso este infirmo.*

Miquel. (Lo que ve mol ràpid i animat.) Qué fa est home?

Pere. No hu és este.l boig.

10 **Rafel.** (Cantan.) *Suoni la Trompa intrepido...*

Pintó. (Soltan a Miquel, se trau lo sombrero i ceremoniós diu.)

Perdon, mio caro, perdon.

Miquel. (Anfurismat.) Sap que té mols pocs modos vosté?... Qué vol? Poca latxa.

15 **Pintó.** *Acabaré por credere que vosté tambien està tocato.*

Miquel. Potsé sí que hi acabaré també io boig. Digue qué vol.

Pintó. *Vd., dirà mio caro. Vd. m'ha enviato a buscare.*

Miquel. ¿Io? No.l conec ni sé qui és.

Pintó. *Io sono il fisico.*

20 **Miquel.** Pos cure.s si està tísic, a mi que.m conta.

Pintó. *Físico, médico.*

Pere. És lo metge, home.

Miquel. AAAAh!!!! Dessemule, dessemule sinyó. Io m'hai ambolicat, en l'atre. En l'atre metge que ha vingut adés sap.

25 **Pere.** Un atre metge? (Va a parlá en Rafel.)

Miquel. Sí. Mira, aquí està la recepta que ha dixat.

Pere. Ia hu entenc. (Lligín lo papé de l'estudian.) *Qui potest capere capiat.*

Miquel. ¿Veritat geu vol dí que no està bé del cap?

Pintó. *A vedere? (Llegín.) Eco. Iste medico és un sabio. Bene, estando el aquí ¿que faso io ahora? Me ne vado.*

5 **Miquel.** Ah, no sinyó, no. Visite'l, visite'l. Mire-se'l; allí està.l malal. No hi fa res que siguen dos metges.

Pintó. *Veamos, vemos il infirmo. (Atansan-se a Rafel.)*

Rafel. (A grans crits i cantan.)

10 *La trompeta del txàpiro
i trenta mans de morté
i.l monyo de ma sogra
io la hi arrancaré
Amarillo sí
Amarillo no
15 Amarillo i vierde
la pondré io.*

Pintó. *Oh, questo és locura... furia, frenesi. Este coven tiene la teste destornillada.*

Miquel. ¿Boig, vol dí?

20 **Pintó.** *Eco li cua.*

Miquel. I de qué li ve?

Pintó. *Oh, signore. Puede obedire a diversitate di causas. A voltes viene de beber, otras de manjare...*

Miquel. Mire-se'l bé.

25 **Pintó.** (Después de fer-li traure la llengua i pulsar-lo.) *Questo está claro.*

Miquel. ¿Qué hi veu? (En ànsia.)

Pintó. *Que esta grillato per culpa d'una muquera.*

Miquel. Jove?

Pintó. *No, más bien vieca.*

Miquel. *¿I té salvació?*

Pintó. *¿La muquera?*

Miquel. *No, lo noi.*

5 **Pintó.** *Credeba que preguntaba si tiene salvachione la muquera. No, no la tiene. Lo menos le saldran quince años de presidio. E un crimine espatoso.*

Miquel. *¿I.l xic té remei? Veigue, home, faceu per l'amor de Déu.*

Pintó. *Si fan lo que io mano s'hi curarà.*

Miquel. *Digue, mane, dispose que se l'obeirà.*

10 **Pintó.** *Pues este muchacho, primero... No ha de ver a ninguna muquera coven durante viginti siete años.*

Miquel. *27 anys?*

15 **Pintó.** *Ni uno menos, e questo és evidente. La mambrana pituitaria que pasa per il cerebele diafragmatico de la parte interna superiore de la testa, s'ha cloroformisato a consequentia de la afeccione treumatica dil cuore perque alcuno volia obligarlo a facere alguna cosa contra la sua voluntate.*

Miquel. *Pero se pot curá?*

20 **Pintó.** *No afirmare que si cure de repente. Ma si voste fa que li mochacho lo dejen tranquilo e no le empipen obligandole a niente, podemos apedacarli, i al finale curarli este male de la testa. Il tratamiento es muy sencillo. Primero buena vita. Segundo nada de trabacare. Tercero molto manjare e de lo mecore. Cuarto molta champagneta e si pot ser xampagnet, e per ultimo e questo es lo principale no vedere ni parlare con ninguna muquera coven, e no contradecirle en niente.*

Miquel. *¿I no.s podrà casá?*

25 **Pintó.** *Aquesto fora il maggiore disparato, e majore ancora si casaban contra la sua voluntate, podria venirle un forto anquio de hidrofobia, rabia intende? e mosegare a mija humanitate.*

Miquel. *No, no. Això sí que no. Déu que no hu face.*

Pintó. *Y ahora quien me paga?*

Miquel. Tot se li pagarà, home, no dugue pressa.

Pintó. *Yo cobro después de la consulta si el cliente es rico, ma si el cliente es pobre, cobro antes.*

5 **Pere.** Ah granuja! ¿Conque si és pobre cobres antes? Es ben cert lo ditxo "una desgràcia mai va tot sola" A la desgràcia d'está malal s'ajunta la desgràcia de caure a les mans de certs metges. Oh!... i paga'ls per davan i si no hu tens arreglat, i menos mal si después de cobra.t cuessen. Vaiga vaiga no'n parlessem de certs metges, perquè... bueno, "qui té la burra i la ven ell s'entén" i "a boca tancada no hi entren mosques" i...

10 **Miquel.** Pero xic reporta't, que.l sinyó és metge i t'està sentín...

Pintó. *E de las motabilittates especialissimas in la mia clase.*

15 **Pere.** I tan especials. Pos pel tanto mateix perquè és metge no li dic tot lo que sé d'ells, lo que menos podia dí ia lo hi hai dit i ia hu veu que tinc raó com que també la tinc quan dic "que.ls metges són com los paraigües baratos que només servixen quan no plou"...

Pintó. (Para mol sério la mà a Miquel en actitud de demaná la paga.)

Miquel. ¿Quan val la visita?

Pintó. *Cinco centas liras, mecore cinco centas pesetas, ni una menos, pues la testa del suo figlio vale mas.*

20 **Miquel.** Vaig, vaig de seguida a traure-li.ls cen duros. Mentrestan vaigue si revifa una mica al malal. Veigue-hu home, faceu per l'amor de Déu.

(Se'n va dins.)

ESCENA IV

Rafel, Peret, Pintó.

25 **Pintó.** *Eh?... Qué tale?*

Rafel. (Abraçant al pintó.) De primera.

Peret. M'apareix que'n fem massa.

Rafel. Tire home, tire, més me'n volien fé a mi. Això durarà poc, i a mi me la feien per a tota la vida.

5 **Peret.** De tots modos lo ditxo ia hu diu "Totes les bromes porten aigua" i "Tan va.l cante a la fon..."

Pintó. *No tenga temore...*

Rafel. Calleu que surt mon pare... (Transició a boig.)

Pintó. (Prenén lo pols a Rafel.)

Ahora estaras tranquilo, solo de cuando en cuando dirás alguna burrata.

10 (Surt Miquel en un billet a la mà.)

ESCENA V

Mateixos i Miquel.

Miquel. Prengue (Allargan lo billet al pintó.) i gràcies.

15 **Pintó.** *Oh, mucho mas tranquilo, mucho mas tranquilo. Ya lo esperaba pues li he fregato gli penjollio del oreglia con unos polvos de la invenchione mia.*

Miquel. (A Rafel.) ¿Rafelet? Com estàs?...

Rafel. En tauletetes...

Miquel. No.t trobes milloret?

Rafel. L'anguila, ai, l'anguila ancara...

20 **Miquel.** No hi penses ia.t passarà. Veritat sinyó metge?

Pintó. *Si Vd. hace lo que he mandato, yo respondo.*

- Miquel.** Per mi no.s perdrà, i Déu i San Antoni ditzós mos ajudaran.
- Pere.** Quan cert és lo ditxo que "més fa resá la temó que cen sarmons".
- Rafel.** Io vull l'acordion...
- Miquel.** Li podem doná sinyó Dotó?
- 5 **Pintó.** *Sí, hombre sí, lo que quiera, denle lo que quiera y que haga lo que quiera.*
- Rafel.** Io vull ballá a redoletxo en ma sogra...
- Pintó.** *Eso no. Nada de muqueras...*
- Miquel.** ¿I no recepta res?...
- 10 **Pintó.** *No es preciso.* (Trau un papé embolicat i.l dóna a Miquel dién.)
Si s'encontrava pijore, si sentia aquí a la tripa un calore ardento, asi come fuoco encendito, que si beba un poco de acua con istos polvos e li pasara.
- Rafel.** ¿És llepolia?
- Pintó.** *Es una purga fortisima de efectos fulminantes i abundantisimos.*
- 15 **Miquel.** ¿Que no li face mal la panxa no se hu ha de pendre?
 (Los dixá damun la taula.)
- Rafel.** Potsé no calga que ia.m trobo milló.
- Miquel.** ¿Qué.t sens?
- 20 **Rafel.** Me sento així com si estés a un convén de monges angabiat com un gafarró i cantan (Entonació de quinto.) "L'infern està ple de sogres -allí estan per males dones"...
- Pintó.** *Oh que bono, que bono esta questo... Dexarlo, mecore es que cante, e que balle que no que quiera comederse ringleras de mistos de pitiplame. Adio, adio, a rivederchi...*
- 25 **Miquel.** Torne pronte. Ascolte: ¿Me'l puc dixá un rato sense perill?
- Pintó.** *Oh mio caro, yo rispondo. Yo rispondo que no estando Vd. ancora*

estara mecore. Yo rispondo, yo rispondo yo rispondo (Se'n va dién.) yo rispondo...

ESCENA VI

Miquel, Peret, Rafel.

5 **Miquel.** Se coneix que és un gran metge. És mol antés. Que bé cura. No.m dolen gens los cen duros. Pobre fill meu. En tan poc rato, quan de patí. Hasta ara no hai conegut lo que t'estimava, Rafelet.

Pere. Que dure.

Miquel. ¿Qué vol dí?

10 **Pere.** Que si és veritat que te l'estimes no.l faces desgraciat. Ia hu diu lo ditxo, "No hi ha bon olla en agua sola". Si l'estimes, provau; *obras son amores no buenas razones*.

Miquel. No.m conturbes. Ajuda'm a curar-lo.

Pere. Per a tornar-hi de seguida, eh?... Que no.t conec? Vols apanyar-lo per a despedassar-lo. En apanyar-se a casar-lo de seguida, no?

15 **Miquel.** Per la meua part s'ha acabat. Ara passaré a l'hort de l'Ignasi, a dir-los lo qué hi ha. Vorem com hu pendran.

Pere. Que hu prenguen com vulguen. Vés-hi sense temó i recorda't del ditxo "Val més cara roija que cor negre".

Miquel. Per l'Ignasi rai, la seua dona me fa temó.

20 **Pere.** Les dones te fan temó? Ia estàs cuit, perquè.l ditxo ia hu diu, "qui de canyes fa flautes i de dones fa cabal un gorro i a l'hospital".

Miquel. És que mon germana és una fiera.

25 **Pere.** Li poses lo torcadó i arri van. Recorda't del ditxo "qui de l'enemic se plany, mor a les seues mans" i aquell atre "qui no apanya la sola teula, ha d'apanyá la casa entera".

Miquel. Entre.l mal del xic i.ls teus ditxos estic fora de mi.

Pere. Pos vés-te'n de calle a arreglá això.

Miquel. No.m dices lo xic mentres sóc fora eh? Hasta lego.

Pere. Sí, home, vés descansat, vés de seguida que.l ditxo hu diu, "los mals tragos passar-los pronte" i "Més val un ia hu tinc fet, que sis ia hu faré".

5 (Se'n va Miquel.)

Rafel. (Fregan-se les mans.) Sembla que està llest això.

Pere. Per part de ton pare lo pleit m'apareix que.l tenim guanyat. De tots modos, no podem dí blat que no estigue al sac i ben lligat... Si no fos ella...
10 Bueno, natros a l'eco, fem com lo ditxo, "la temó guarda la vinya", "un ull a l'olla i l'atre a la gata".

Rafel. No tingue temó. (Ve l'estudian.) Guai, ia torna l'estudian. Vaiguessen, tio. Dixe'm xalá un rato. Vaig a vore si l'espavilo. M'agrada la comèdia esta i estic d'humor, cregue'm que mai hai estat en tantes ganes de gresca.

Pere. Non faces massa, recorda't del ditxo "totes les bromes porten aigua".

15 **Rafel.** No tingue temó, esta no dura més que rialles.
(Se'n va Pere.)

(Entra estudian.)

ESCENA VII

Rafel i estudian.

20 (Rafel al vore'l entrá s'assenta a tall d'espardenya.)

Estudian. Este és lo mort. *Requiescat in pace.*

Rafel. (En fúria li tira la petaca.)

Estudian. (Fuigín.) *Abrenuntio.*

Rafel. (Li tira una espardenya.)

25 **Estudian.** (Ampoman-la si pot.) *Vade retro, Satanas.*

Rafel. (S'alça i li tira damun un plat de farina de panís damun.)

Estudian. Aigua no per l'amor de Déu, que estic costipat i porto los calcetins foradats.

Rafel. (Li tira lo forc d'alls al coll i.l lliga fen-lo ballá com los onsos.)

5 **Estudian.** *Inimici - Liberanos domine.*

Rafel. Mig pa i un peix me jugo que en sa vida havien vist un onso que parlés lletindrums. (Molta gresca.)

Estudian. Prou, prou, que no hai minjat calén ancara i estic dèbil.

Rafel. ¿Pos que has mijat mio caro?

10 **Estudian.** Un paneret de figues de flò i un tallat calén.

Rafel. Si ets amic meu i.t portes bé te faré traure lo ventre de mal any. ¿Vols fé un mosset, ara?

Estudian. No, que.m fa massa mal la panxa. Tinc ganes d'anar-me'n a casa.

Rafel. Sense fé la faena? ¿A qué t'han enviat a.n esta casa?

15 **Estudian.** A ensenyá de lletra no sé a qui.

Rafel. A mi.

Estudian. Ah? Es a vosté?

Rafel. ¿Que t'estranya?

Estudian. Home com adés... (Fen senya d'està mal del cap.)

20 **Rafel.** Ia estic bo. La teua recepta m'ha curat.

Estudian. ¡Quina llàstima!!

Rafel. ¿De que m'haigue curat?

Estudian. De no haver demanat sis u set onces en conte de dos duros.

Rafel. Tot s'arreglarà. A vore, dona'm lliçó ara.

Estudian. Primé de tot m'ha de dí qué sap per a vore per a on hem de començá. (Trau uns papés.) Digue qué sap vosté?

Rafel. Pos sé llaurá, aspollagá, pelá panís, ampixumá, fé.l burro.

Estudian. Vull dí que sap, de lletra?

5 **Rafel.** Oh de lletra.n sé... lo menos tan com un notari.

Estudian. Pues així io aquí hi sobro, si sap tan com un notari.

Rafel. Un notari de panolla, beneit. (Pegan-li cop al cap en una canya.)

Estudian. ¿Sap que és mol de la broma, vosté?

Rafel. Bueno, ara ben seriós. Ensenya'm lo que m'haigues d'ensenyá.

10 **Estudian.** Pos si vol li començaré a ensenyá de fé cartes, si és que no.n sap.

Rafel. Home, tan com fer-ne no hu dic, pero jugar-hi? ¿Vols que féssem un ratet lo subastat?... ¿Vols jugar-te un duro a l'as d'oros?

Estudian. (Posan-se les mans a la pantxa.) Ai!

Rafel. ¿Qué tens?

15 **Estudian.** La panxa, no hu sé així com si hi tinguéis un piano de maneta i la campana de les hores del campaná de l'Iglésia...

Rafel. Les figues de flò.

Estudian. Això deu sé. Oh quina ardera m'han donat. Sembla que a la panxa hi tingue encés un sarió de terregada. ¡Ui!

20 **Rafel.** Calla home, calla. Aquí tinc remei per al teu mal ordenat per un metge italià no fa mol. (Agafa.l paperet que li ha dixat lo pintó i.l mescla en un got d'aigua i.l dóna a l'estudian que se'l beu.)

Estudian. Quin mal gust. Sembla sal de la figuera.

25 **Rafel.** I hu és i tot.

Estudian. Pos sí que estic ben arreglat, n'hi havia lo menos una lliura.

Rafel. No, tan home no tan, no li pot fé cap mal això.

Estudian. És que ia plou sobre mullat.

Rafel. Tira home tira, quan més tros més mos.

Estudian. Més mos, més mos... (Mira en ànsia per tot arreu.)

5 **Rafel.** ¿Qué mires?... ¿Qué busques?

Estudian. Qué hai de buscé después de una purga tan forta?

Estudian. (De dins Miquel crida ¡Rafelet, Rafelet!)
Qui crida?

Rafel. Mon pare que torna.

10 **Estudian.** Lo dels dos duros!! San Marc, Santes Creus... Amague'm per l'amor de Déu.

Rafel. Tira home tira, no tingues temó.

Estudian. Amague'm per l'amor de Déu, amague'm que si m'arriba a vore me trencará l'os del corpó. Amague'm Oi! Ai!! Ui!!! Mogue's que.m fuig...

15 **Rafel.** Recristina quin cas! (Obri la porta del quarto del fondo dreta dién.)
Entra aquí mateix, motet ale, moutet... (L'amaga i tanca en clau.) (Entra Miquel en un paquet.)

ESCENA VIII

Rafel, Miquel; tancat, l'estudian.

20 **Rafel.** Ressaragatona quin apuro... Mon pare, tornem-hi.

Miquel. ¿Com te trobes Rafelet?

Rafel. Cacau torrat...! Qui la peta deu cèntims!

Miquel. Assossega't fill, que ia està tot arreglat. Més ben dit ia està tot desarreglat. Ara vindrà Ignasi a vore't. La seua dona està feta una fiera.

Rafel. Que s'afaita.
(De dal se sèn soroll com si hagués caigut una embastida.)

Miquel. Ditxosos gats (Pel soroll.) Vine, entra, que t'ensenyaré una cosa que.t porto.

5 **Rafel.** ¿Que és anguila? No.n vull.

Miquel. No hu és anguila, anem que hu desfaré i t'agradarà.

(Dal, mol més soroll.)

Rafel. Anem toque davan. (Entra dins Miquel.)
¿Qué redimoni fa aquell ximple, tan d'escàndol?

10 **Estudian.** (Obri la finestra, trau lo capet i diu.)
Pist, pist, pist, done'm un ribell d'aigua.

Rafel. ¿Per a qué?

Estudian. La purga, m'hai de rentá tot. No hi hai sigut a tems.

15 **Rafel.** A l'aiguera.n trobaràs i a l'armari del racó hi han polvos de pataca.
(Se'n va.)

Estudian. Pist, pist pist...

Rafel. ¿Qué vols? ¿Qué hi ha?

Estudian. Roba. Done'm roba per a mudar-me.
(De dins Miquelet crida ¡Rafel, Rafelet entra!)

20 **Rafel.** No.n tinc de roba aquí.

Estudian. Per l'amor de Déu! Si.m veigués com vaig. Quansevol cosa, done'm algo...
(Miquel de dins, Rafel!)

Rafel. (Contestan a son pare.) Vaig, vaig.

25 **Estudian.** Roba, roba. Quansevol cosa. Mogue's, per l'amor de Déu.

Rafel. (Agafa lo fardell del vestit de Cinteta que estarà damun d'una cadira i diu.)

Calla, això sirà bo, malaguanyat, pero qué li vols fé. Té aquí tens. (Li tira per la finestra.) Sufrix-te en això. No tinc atre...

(Dins se sèn un acordeon i Miquel que crida: "Rafel mira si és bonic, entra".)

Rafel. Vaig, vaig. (Se'n va dins.)

5

ESCENA IX

Estudian dal i Ignasi, que entra enfurismat.

Ignasi. Això no és viure, això és l'infern. Estic per a fermar-la en lo mateix dimoni. Ditxós casamén, ia m'està ben car. A on deuen sé estos, ara?...

Estudian. (De detràs la porta diu.)
10 ¡Obriu-me!

Ignasi. Si no hagués sigut per ma filla avui a casa meua hi hauria hagut un San Quintín. No hi ha ningú al món capaç d'aguantá allò.

Estudian. (Fort crit.) ¡Obriu-me, dic!

Ignasi. Allò no és dona. Allò és una fiera corrúpia!! Es capaç de plantá cara a
15 un reigimén de cavalleria.

Estudian. (Braman i pegan cops.) ¡Obriu o pego foc a la casa!

Ignasi. ¿Qué és això? Aquí deu està tancat lo boig. Que desesperat està, pobre xicot.

Estudian. Obriu o no?

Ignasi. Lego, lego, calla assossega't, fillet.
20

Estudian. (Des de la finestra.)

¿No voleu obrí? Pos allà va! (Tira un cabàs de segó damun d'Ignasi) Si no m'obriu de seguida començo a escopetades. (Trau una escopeta.)

Ignasi. Socorro!... ¡¡Miquel!!! Socorro!!! Ton fill me vol matá!!!!

ESCENA X

Estudian, Ignasi i Miquel que surt, assorat.

Miquel. Qué passa? Qué és això? Qué tens?

Ignasi. Me volen matá. ¿Per qué li dones l'escopeta sabén que està boig?

5 **Miquel.** Qué t'empatolles ara, tu?

Ignasi. Ton fill. Mira-te'l...
(Estudian està ajupit i només trau lo canyó de l'escopeta.)

Miquel. Pos si ara mateix estava en mi, allà dins.

Ignasi. Ia hu veus.

10 **Estudian.** Obriu o descarrego. Obriu o faig foc... (Pum.)
(Al surtí.l tiro fuigen correns Miquel i Ignasi al tems que surt Rafel tocan l'acordeon.)

ESCENA XI

Mateixos i Rafel.

15 **Rafel.** ¿Qué és això? Que ha ressucitat Nostre Sinyó?

Estudian. Obriu, que.m morc. No puc aguantá més. M'ofego.

Rafel. Vaig home, vaig...

(Surten Ignasi i Miquel en cordes i al vore a Rafel en l'acordeon diu.)

Miquel. Pos si Rafel està allí tocan lo corion.

20 **Ignasi.** Perqué ha degut baixá.

(A l'aná Rafel a obrí i vore a son pare i a Ignasi torna a tancá.)

Miquel. ¿Qué has fet Rafelet? Per poc mos mates...

Rafel. (Cantan.)

*Madre del divino amor
haced que cuando espiremos...*

Miquel. (A Ignasi.) Ia hu veus: ¿Qué hi vols fé?

5 **Ignasi.** Sí, sí ia hu veig, pero per poc me mata.

Miquelet. Vaig a dí que vaiguen a buscá.l metge, abans no li agafe més fort. No.t mogues.

Ignasi. No tardes...

ESCENA XII

10 Ignasi, estudian i Rafel.

Rafel. (Obrin a l'estudian que surt vestit de sinyora, ben anrellamat.) Surt que ia se n'ha anat.

Estudian. (Surtín.) Uf, quina caló fa allí dins.

Ignasi. ¿Qui és esta?

15 **Estudian.** S'ha negat l'all i oli. (Al vore a Ignasi.)

Ignasi. (Al vore lo vestit cremat li diu a l'estudian.)
Da on has tret este vestit?

Estudian. Eh que vaig ben mudat?

Ignasi. Da on l'has tret, te pregunto.

20 **Estudian.** ¿Que li agrada? Me'l vol comprá?

Ignasi. ¿Qué.t compre io.l meu vestit? ... Lladre!! Da on l'has robat te pregunto?

Estudian. Mire com parla que io no sóc lladre...

Ignasi. ¿Que no és lladre diu ancara lo poca vergonya...

Estudian. Vosté esta boig home ¡Que.l tanquen!

Ignasi. Poc se n'hi falta. Pero, (Amenaçan-lo.) vull sabé da on has tret lo vestit este.

Estudian. De cap puesto. Ha entrat per la finestra.

5 **Ignasi.** ¿No hu vols dí? Ara hu sabràs. (Aspenteijan-lo.) Acamina davan de mi.

Estudian. Home, que no puc acamina, en estos atsimboris. I no vaigue aspenteijan mol que sinó se la carregarà.

Ignasi. Cridaré al Somatén, ia voràs ¡Lladres! ¡LLadres!
(Toca.l pito.)

10 (Surt Miquel.)

ESCENA XIII

Mateixos i Miquel.

(Al surtí l'estudian cau en desgana.)

15 **Miquel.** ¿Que redimoni vos passa? Això és San Boi. No surtim de xivarris.
¿Que s'han soltat les bruixes avui aquí? ¿Qué passa?

Ignasi. Que m'han robat.

Miquel. ¿Qui?

Ignasi. (Senyalan a l'estudian.) Mira...

Miquel. ¿Una sinyora? ¿Qué hi fa aquí?... No saps lo que ha dit lo metge.

20 **Ignasi.** Si no hu és una sinyora.

Miquel. Ah no? Pos qué és?

Ignasi. Un lladre dels més fins.

Miquel. Pos lliga'l, home...? Qué fas?

Ignasi. Lliga'l tu.

Miquel. Io? a mi no m'ha fet res. Això tu que ets del Somatén.

Ignasi. Tot és temó.

Miquel. Qui tingue cucs que pele fulla.

5 **Ignasi.** Gràcies per l'ajuda pero no me la durà al molí.
(Petita pausa.)

Miquel. ¿Que s'ha degut morí? No.s meneija.

Ignasi. No te'n fies.

Miquel. (S'atansa a l'estudian i fuig en les mans al nas.)

10 Uf! quina mala ansumància.

Rafel. Són les figotes.

Ignasi. ¿Qué fem?

Miquel. Lliguem-lo en lo carro, portem-lo a la presó.

Estudian. (S'alça.)

15 **Miquel.** Eh?... Qué veig?

Ignasi. ¿Qué veus?

Miquel. Això és lo metge.

Ignasi. ¿Qui este?... Este és metge?

Miquel. Este, adés ha visitat a Rafel...

20 **Ignasi.** ¿Ell?

Miquel. Ha receptat i tot.

Ignasi. Pos t'ha enganyat com un xino. Tan té ell de metge com io potacari.

Miquel. ¿Qui és, pos?

Ignasi. L'estudian rebordonit que t'hai enviat per a que ensenyés de lletra a Rafel.

Miquel. Au lladre, vinguen los dos duros!!!

Ignasi. A tu t'ha robat dos duros?

5 **Miquel.** I a tu, qué t'ha robat?

Ignasi. Este vestit que porta. Es lo de ma filla quan va surtí al colégi a fé comèdia.

Miquel. Pos vaiga un pàquero que està fet. Vaiga no hi ha res milló que.l duguéssem a la presó. Ale, lliguem-lo. (Lo lliguen.)

10 **Estudian.** ¡Socorro! ¡Socorro!

Rafel. No crides morral, que.ls compromets.

Estudian. Es que io no hai fet res.

Ignasi. Ll vestit?

Estudian. Rafel me l'ha donat.

15 **Rafel.** Te l'hai dixat.

Ignasi. Me l'has robat, tu pos així no?

Rafel. A mi no.m vinguésseu en raons. Un Pintó se l'ha dixat aquí.

20 **Ignasi.** Un pintó? (Amenaçan.) Ah granuja! A on lo trobe l'hai de matá. Des de que.l tal pintó està per aquí, no tinc un momén de tranquilitat. Es un mal home. Conque lo pintó ha sigut? Pos d'esta no s'escapa. Io.l mato, pillo, més que pillo, pintó malaït. (Pega a l'estudian.)

Estudian. Ei que io no hu sóc pintó. Socorro, que.m maten.

Ignasi. No crides. Vés, vés a buscó la Guàrdia Civil. Ella que hu arregle. Vés que no.l dixaré fuigí.

25 (Se'n va Miquel.)

Estudian. No la Guàrdia Civil no, per l'amor de Déu.

ESCENA XIV

Mateixos, Pere i Pintó que entra desaforat.

- Pintó.** *¿Que es tanto soroglio?...¿A que viene esta saragata?*
- Pere.** No us matésseu. Lo ditxo ia hu diu "los cops, lo radé".
- 5 **Ignasi.** (Al pintó.) ¡Lladre! ¡Granuja! Tu tens la culpa de tot lo que passa.
¡Pillastre!
- Pintó.** *Eh signore mio. Miresi come habla o la testa li periglia.*
- Rafel.** ¡Foc; foc! Los bomberos!
- Tots.** ¿A on és lo foc?
- 10 **Rafel.** No, vull dí que tiren fort com los bomberos quan tiren bombes... A vore si mos matem tots i s'acaba.
- Estudian.** Deslligieu-me!!!
- Rafel.** *Passen senyores passen a visitar el arca de Noé... (Grans crits.)*
- Pere.** Quansevol que hu séntigue se pensarà que aquí no queden ni.ls rabos.
- 15 **Ignasi.** Tot per culpa d'este malaït pinta mones.
- Pintó.** *Questo lo dice por il retrato que le pinte? Ah bene bene...*
- Ignasi.** ¿Ancara hu diu?
- Rafel.** Mol la hi va fé bonic?
- Ignasi.** Me va pintá fen calça!
- 20 **Pere.** Mol ben pintat, perquè tu ets un mija dona, i ia hu diu lo ditxo, "Un home que no fuma, un home que no beu, un home tan miquetes, un home tan ximplet, tira'l contra la paret".
- Ignasi.** Acabaré per trencar-te l'ànima.

Pintó. *Quin genio mas trencallioso... Se parece al vino de Godall...*

Ignasi. (Fora de sí.) Calla o no responc de mi. Calla, lladre, més que lladre, granuja...

Pintó. (Fen lo gos.) Guau, guau guau!!!

5 **Ignasi.** I se'n burla encara.

Pintó. *¿No he de burlar-me? A vedere: ¿Perque sono latrone yo?*

Ignasi. ¿De qui és este vestit?

Pintó. *Mio.*

Ignasi. Hu veieu com hu és un lladre?

10 **Pintó.** *Atienda signore.*

Ignasi. No m'entenc de raons io. Este vestit lo vaig comprá io per a ma filla, ¿Veigues com pot sé d'ell?

Pintó. *Il vestito, me'l han dixato per facere un retrato.*

Ignasi. (Tapan-se les orelles.) No vull sabé res io.

15 **Pintó.** *Si no m'escolta no sabrà niente. Nada.*

Ignasi. Ni ganes. Vinga tu, (A l'estudian.) trau-te.l vestit (Astiran-la-hi.)

Estudian. No me'l toque.l vestit. No astire.

Ignasi. (Estiran-li.) ¡¡Acabem!!

Estudian. No astire, mire que li penarà. Mire que hi ha roba estesa.

20 **Ignasi.** Prou romanços. Vinga.l vestit i acabem d'una.
(Pega estirada al vestit i l'estudian se queda en calçons de sinyora surtin-li la bolla per davan i detrás) ¡¡Animal!! ¿Com vas vestit? Tapa't.

Estudian. (Miran-se a tots que riuen.) No la hi dia io que no estirés que voria cosotes?

25 **Rafel.** Draps i soles, quin té per a vendre! (Cridan.)

- Ignasi.** Només falta.l boig ara. I tot per culpa de la dona.
- Pere.** Ia hu diu lo ditxo. "Qui té sènia i dona no té hora bona". "Dones i burros, condenació d'ànimes... "Qui de dones...
- Ignasi.** Calla tu i.ls ditxos (Desesperat.)
- 5 **Rafel.** ¡Mare l'olla vix!
- Estudian.** ¡Lleva-li la tapadora!
- Ignasi.** MIQUEEEEL! (Gran crit i tot lo passat mol ràpid i en molta gresca.)
(Surt Miquel.)
- Miquel.** (Al pintó.) ¡Hola Sinyó Metge!
- 10 **Ignasi.** ¿Este? ... Este és metge?
- Miquel.** Sí i bo. Creu-te-hu. Si no.t trobes bé, fes-te mirá per ell, aprofita l'ocasió.
- Ignasi.** (En les mans, al cap i pateijan.) Pero això és San Boi ¿Es que tots hau perdut la xaveta ? Este? Est.homenot és metge?
- 15 **Rafel.** Ell m'ha curat.
- Ignasi.** Ell? Io no sóc io o vatros tots sou una colla d'embusteros i pillastres que vos hau conxavat per a fer-me perdre l'oremus. Tots sou uns ximpls.
- Miquel.** Mira com parles, eh?
- 20 **Pere.** Recorda't del ditxo. "Qui diu lo que vol se sen lo que no vol" Aquí no hi ha més ximple que tu.
- Ignasi.** Io, ximple?
- Pere.** Sí, un ximple. Tots te la frigen. Tots hasta ta filla i la dona.
- Ignasi.** ¿Qué diu este, ara?
- Pere.** Lo dit, dit i del dit no me'n desdic.
- 25 **Ignasi.** Acabem d'una o mateu-me o parlem clas. Io ia no m'entenc. Lo vestit de ma filla que havia d'está tancat a l'armari lo trobo cubrín les vergonyes d'este

desvergonyat. Rafel que estava boig ia no hi està perquè l'ha curat un metge que no és tal metge sinó pintó. Io que no estava boig, tinc lo cap com una tina i a pun d'esplotá. Ma filla que me la frig i per a acabá d'adobá capçals, també me la frig la dona... Oh!! Això no hu puc aguantá. O parleu o raveno. La dona...
5 La meua dona... Oh!!!! (Desesperat.)

Miquel. Recepta-li algo, home no veu que està com un llucet? (Al pintó.)

Pintó. *Calmesi mio caro calmesi. La cosa no es grave. S'arreglara tutto a satisfachione di tutti.*

Estudian. Menos de mi.

10 **Pintó.** *E de la tua tambien, pues vas a tener la satisfachione de sacar el ventre de mal año. Te convido als casamientos.*

Ignasi. Al casamén. Un s'ha desfet.

Pintó. *Se n'ha desfeto uno pero se n'han lligat dos.*

Ignasi. Quins?

15 **Pintó.** *Uno, el de la sua figlia.*

Ignasi. ¿De ma filla, en qui.l casa ara ma filla?

Pintó. *Con este suo afetisimo seguro servitore que li besa la mano* (Fén una reverencia.)

Ignasi. En vosté? Ma filla?

20 **Rafel.** Sí home sí. ¿Per a que m'hai apanyat io més que per a portá lo paneret de les arres?

Miquel. Ara sóc io qui està per a aná a San Boi. Si hu entenc que.m pengem.

Pere. Io vos hu explicaré. Ia hu diu lo ditxo...

Ignasi. Si hi han ditxos no vull sabé res... (Interrumpín.)

25 **Pere.** Pos si no hai de parlá com io vulgue, callo.

Pintó. *Con il suo permiso, yo lo contare, la cosa ha passato axi. Yo come sabeis so pintore, pintor.*

Miquel. Otra te pego? Pero vosté no és metge?

Pintó. *No caro amico. Yo sono pintore.*

Miquel. Pos, i.ls cen duros de la visita?

5 **Pintó.** *Questo despues. Bene, enamorado de lo bello, lo feo me irrita me saca de las casiglias, me pone imfirmo. Per esta causa cada volta que miraba a la signora del signore (per Ignasi) me trantogliaba.*

Ignasi. Tan fea és la meua dona?

Pintó. *Fea, fea no. Pero tiene aquellos mostatxos, bigotis, de guardia munisipale que parece un bambino de circo ecuestre...*

10 **Miquel.** ¿I que tenen que vore los bigotis de man germana en lo casamén de Cinteta?

Pintó. *Questo es el caso. Ma que miro Santa Madona?*

(Apareix Cinteta vestida de marfanta atra vegada.)

ESCENA XV

15 (A l'aparéixe lo fantasma, l'escolà cau en basca. Miquel agafa una forca. Ignasi, l'escopeta. Rafel salta i balla, i.l pintó va cap a Cinteta i la destapa (quadro) dién tots atropelladamén.)

Miquel. Lo de les llumaneres que ve a robar-me-les...

Rafel. L'ànima en pena de ma sogra...

20 **Estudian.** Socorro que ve per mi.

Rafel. AGUA, AIGUA mare de Déu de l'aldea!!! Aigua.

(Pintó aginollat davan Cinteta que està tota sofocada, canta lo del principi.)

Oh Cinteta.

(Silencio absolut después d'uns momens de gran gresca.)

Ignasi. (Baixan l'escopeta.)

Xica tu!!! Este és l'hàbit que t'havies de comprar? Si no mirava Déu... (Amenaçant.)

Pintó. *Eh mio caro, poco a poco en pegare a la mia ragatza, ojo.*

5 **Miquel.** Pero se pot sabé a qué véns i per qué t'has vestit així?

Cinteta. Ma mare m'ha enviat i ella m'ha arreglat per a que no.m coneguessen la gen del veïnat que al sentí l'escàndol de vostés han acudit de tota l'horta.

Ignasi. ¿I qué vol ta mare? ¿I tu qué vols?

Cinteta. Io... (Miran-se al pintó.)

10 **Pintó.** *Cinteta mi vol a mi per marido, e la sua matre tambien, contaes contaes como ha siguto il caso.*

Pere. Si conta-mos-hu tu que.l ditxo ia hu diu.

Ignasi. Prou ditxos i al gra.

15 **Cinteta.** Voran que adés al marxá vosté ha vingut a casa lo sinyó Pinchielli. Al vore'l ma mare li ha agafat un batistot que no la podíem retorná.

Lo sinyó, allavons, ha tret uns polvos i en una mica d'aigua los ha passat per la cara i li ha dixat sense un pel al bigot i a la barba. En això ma mare s'ha despertat.

Ignasi. I no li ha tirat un dimoni al cap? Ia és mol per a.n ella.

20 **Cinteta.** Res d'això. Ha començat a parlar-hi lo sinyó Pinchielli i li ha dit que era un àngel baixat del cel.

Ignasi. Vaia un àngel!

Cinteta. Se tornava a enfadá ma mare pero l'ha assossegat dien-li que si davan d'ella ell fea un milacre si.l creuria.

25 **Pintó.** *Y ha dicho que si.*

Cinteta. Allavons ell ha agafat un aspill i al mirar-se ella i vores tan transformada ha caigut aginollada davan d'ell miran-se'l ploran i besan-li les mans.

Pintó. *Y entonces li he demanatto per casarmi a la Cinteta.*

Ignasi. ¿I qué ha fet?

Pintó. *Llorandi e riendi d'alegria me la ha entregato i hemos quedato que la semana que viene mos amonestaran. Eh, rateta mia?*

5 **Cinteta.** La mare m'envia a dir-li que si vosté hu vol.

Ignasi. ¿Io?

Ramona. (Entran en escena.) Sí, i que si hi ve a bé, que vaigue a la parròquia de San Jaime i digue al pare Curat que prepare les amonestacions.

10 **Pintó.** *Per la santa Spina mio patre estimato, no ponga ningun obstaculo a la mia felichitate i a la de la sua figlia...*

Ignasi. Pero quin obstàcul hai de posá io? Com hai de dí que no a una cosa que la meua dona ia ha dit que sí? ¿Que.n trauria?

Pere. Es ben cert lo ditxo: "Quan Déu vol, sans no poden". Ia hu veieu. ¡Quins hòmens!

15 **Ignasi.** Només faltes tu. ¿Qué vols, que digue que no, i s'armarà un terremoto que mos ampastre a tots?

Rafel. Per la mor de Déu, tio, digue que sí.

Miquel. I tu fas lo llit per a un atre, ximplet?

Pintó. *Come io li hai fet per a él.*

20 **Miquel.** Com?

Pintó. *Arreglandoli il casamiento con la Pepeta, la Pubilla il suo dolce tormento...*

Miquel. En Pepeta? Això és un.atra cosa. Ia m'agrada, pero només té que sembla un masclot.

25 **Rafel.** ¿Per qué? perquè sap fé totes les faenes de casa? ¿Per qué lo mateix sap girá una boquera, que sap fé.l mondongo i triá una quartera de fesols? ¿Per qué sap fé totes les faenes pròpies d'una paigesa? Pos a mi m'ascau per això mateix. ¿No sóc paigés, io? Pos paigesa vull. Forta, robusta, treballadora i guapa. Perqué també és guapa la meua Pepeta, i per bona no ia res que dí. A la vista astà.

Pere. Sí fill, sí. T'alabo.l gus. Tu paigés? Pos per a una paigesa. A Cinteta l'han criat fora del nostre braç pos que siga per a un pintó. Ia hu diu lo ditxo "Cada ovella en sa parella"

Miquel. Conque tenim dos casamens?

5 **Estudian.** ¿I'il dos siran en un dia?

Pintó *Per a qué hu vols sapere?*

Estudian. Perqué si són los dos en un dia, no hi haurà més que un diná...

Pintó. *Ah picaron... Lo sé tuto, y no te apures que tu por fin tambien te casas. No fases lo desantendido.*

10 **Estudian.** ¿Io? Luego aquí se casa hasta l'apuntadó? ¿I en qui.m caso io si.s pot sapigué?

Rafel. Si que hu porteu amagat tu i la Ramona.

Estudian. Ramoneta. Per fin mos han descubert. Viva lo pintó de mones. Viva la Itàlia i viva la Camamirla sense fill. (*Va a Ramona y le hace fiestas y caricias.*)

15 **Ramona.** De veritat que per fin siràs per a mi?

Estudian. Sí prenda i sirem feliços (*Baila.*)

Pintó. *Cuidado amico que con cuate vestito non si puó balare.*

Estudian. Pos doneu-me los pantalons que ia deuen astá aixuts.

Ramona. No.ls tens allí dins? Pos vine, garrit, que.ls buscarem los dos juns.

20 (*Vanse corriendo los dos en busca de los patalones.*)

Miquel. ¿I.ls cen duros qui me'ls torna?

Pere. Val més així. Que tots siguen feliços. Ia hu diu lo ditxo "Val més un arreglo que una mala sentència".

(*Estudian i Ramona salen del bracete.*)

25 **Estudian.** Ia torno a sé persona, i ara me dedicaré en més interés als meus estudis de boticari per a formar-me un porvenir i sé la teua felicitat. (Después escena muda siempre con la Ramona.)

ESCENA FINAL

(Entra Pepeta por el fondo donde queda parada y admirada dice.)

Sinyó Miquel. M'ha dit mon pare que m done lo saquet dels pe... pe... ¿pero que és això Rafel? ¿Que t'has tornat boig que portes este vestit?

5 **Rafel.** (Corre a ella.) Sí, prenda meua. Boig per tu. Pel teu carinyo i per desfer-me de ma cusina, hai astat fen moltes locures.

Pintó. (A Pepeta) *Molto bene Pepeta. Asi ma gusta que aigas vanido a la señal conuenguda.*

10 **Pepeta.** Com vosté m'ha dit que a.n est.hora vingués per aquí per trobar-me en Rafel (*Medio avergonzada.*) pos mol gustosa hai vengut.

Rafel. Gràcies Pepeta, quedem antesos. No cal parlar més en senyal del nostre llaç d'unió vull que avui dinéssem les tres famílies juntes.

Pepeta. Conformes, pero antes anem a dir-hu a mos pares (Al fé senyal d'anar-se'n la Pepeta, Rafel l'agafa i li diu.)

15 **Rafel.** Pero xica, antes fes-ho sapigué a.n estos sinyós.

Pepeta. Prou que hu saben.

Rafel. Pos al menos per ara despedis-te'n.